

ek

örökben azt állítják, hogy fogja a sürgős elnyelést ügyének ki- Jugoszláv hivatalos egy a bizonyítékokat legkésőbb hétfőn Népszövetség elé. (Avala táv- hogy a Politika című etkezőket írja: egátus kijelentései y jegyzékkel, élénk k után az újságírók kelvve szállóba ösz- zson. Ezek az újság- nélküli kivonultak a alkalommal nem- áskokat rugta fel, ha- is sértéssel illette, rizmusnak nevezte a i akcióját. Annál hi- drobanása, mert is- áv kormány konkrét állításait.

Premier! Szombattól (ánva)

solini töttek

Mussolini megegye- eshetőségre vonat- Ausztria ellen, idegen ója Ausztriában, az betett államcsinyt és adása. Mindezen ese- nek joguk lenne be- osztrák kormány en-

ült nál el- gye ö ügynökség en

gentálási hivatal Julius elsejétől 1934 ég munkája főként egdelvények az át- reket ezen idő alatt gedélyekről ugyan- hogy szabályosan is esetekben, vagy kereskedelmi minisz- Oprescu vizsgáló- at eredményei felől szerint a közvetítő elkövetésénél, nem i összeköttetéseit sztegetéseit hasz- yakra nem megtörtént, mis importengedé-

ma folytatja kihall ügyében. A szak- kezdi meg munká- urát

Taxa postálá plátte in num. No. 224718/929. Szerkesztőség és kiadóhiva- tal: Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Telefon: 9-77. Előfizetési árak: Havonta 110, negyedévre 320, félévre 600, egészévre 1200 lei. Külföldre: Havonta 2, negyedévre 6, félévre 12, egészévre 20 dollár. Hirdetések díjszabás szerint. Az „UJ KELET” az erdélyi és bánági zsidóság egyetlen politikai napilapja. Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmertelen leveleket nem fogadunk el. — Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámber Ferenc. Búcsuzsi szerkesztő Hátszegi Ernő, Strada Matei Mile 1. Vasárnap, 1934. nov. 25. 5695. EV. XVII. ÉVF. KISZLEV 18. 265. SZÁM.

Romániai származású merénylő meg akarja gyilkolni Genfben az egyik hangadó európai külügyminisztert?

A nácik a maguk javára igyekeznek kiaknázni a jugoszláv memorandum által teremtett nemzetközi feszültséget

Laval intervenciójára állott el Jugoszlávia attól, hogy jegyzékében említést tegyen Olaszországról. Gömbös magyar miniszterelnök váratlanul Ausztriába utazott. Olaszellenes tüntetésből zsidóverés lett Zágrábban

Francia vélemény szerint a népszövetségi tanács még rosszalását sem fogja kifejezhetni Magyarországgal szemben

Párizs, november 24. Az az izgatott atmoszféra, melyet a nemzetközi közvéleményben a jugoszláv memorandum benyújtása okozott, a mai nap folyamán némileg enyhült. A Havas-ügynökség jelentése szerint, Párizsban még nem tudják, hogy Magyarország kéri fogja-e a jugoszláv panasz sürgős leárgyalását. A Petit Parisien munkatársa megállapítja, hogy a Népszövetség legtöbb tagja a normális eljárás mellett foglal állást abban a meggyőződésben, hogy ez a kedélyek lecsillapítására megfelelő. Ezzel szemben vannak elemek, amelyek a sürgős intézkedés mellett törnek lándzsát, mert nézetük szerint soha Európa békéjére veszedelmesebb ügy nem került eddig a Népszövetség elé. Egy rendkívüli ülészak összehívásának is vannak hívei, amely december közepén ülne össze. A „Le Journal” eme utóbbi lehetőség mellett foglal állást, azzal az érveléssel, hogy a Népszövetségnek nem szabad időt vesztegetnie, ha közbelépésének eredményességét meg akarja mutatni.

A Népszövetség rosszalása

A jugoszláv memorandum közelebbi fejleményeinek megítélése nem mutat egyetiséget. Sokan, így az Oeuvre című lap is attól tartanak, hogy a népszövetségi tanács még rosszalását sem fogja nyilvánítani Magyarországgal szemben, mert ehhez is a tanács egyhangú állásfoglalása volna szükséges. A többi lapok azt a meggyőződést hangoztatják, hogy a tanács nem fogja kimondani a marseillesi ügy sürgőségét.

Egyébként Laval francia külügyminiszter tegnap megjelent Lebrun köztársasági elnök előtt, akinek részletesen beszámolt a jugoszláv memorandum ügyével kapcsolatban kialakult genfi helyzetről. A Stampa olasz lap értesülései szerint, Laval a jugoszláv jegyzék hangját tulerősen találta ahhoz, hogy Franciaország is bejelentse csatlakozását Románián és Csehszlovákián kívül.

Gömbös Bécsben

Több római lap azt a szenzációs értesítést szerezte, hogy Jugoszlávia jegyzékében említést akart tenni Olaszországról is, de ez ellen Laval sikerrel tiltakozott. Francia diplomáciai körökben egyébként attól tartanak, hogy Németország ki akarja használni a jugoszláv memorandum miatti létrejött európai feszültséget. Az esetleges felfordulásból a németek hasznot remélnek húzni. Genfben nagy nyugtalanságot okozott

az a budapesti híradás, mely szerint Gömbös miniszterelnök az éjszaka folyamán váratlanul Ausztriába utazott. A magyar miniszterelnök utazásának hírért az éjféltől záró reggeli lapok nem is közölték. Genfben Gömbös váratlan utazását kapcsolatba hozzák a jugoszláv memorandum ügyével.

Eckhardt újabb nyilatkozata

A Temps genfi munkatársa tegnap beszélgetést folytatott Eckhardt magyar népszövetségi főmegbízottal, aki ennek során csodálkozásának adott kifejezést afelől, hogy a jugoszláv beadványt, noha az mellőzi az egyidejű bizonyítást, közzétették. Magyarország emiatt sértve érzi magát nemzeti becsületében. Az újságíró azon kérdésére, mi a megjegyzése a marseillesi gyilkos elfogott társainak vallomásaira, Eckhardt azt a választ adta, hogy hivatalos magyar helyen csak a külföldi lapok közléseiből értesültek a vallomásokból, mert a jugoszláv kormány nem közölte azt a magyar kormánnyal, amivel lehetővé vált a jószándék kimutatása is.

Ha ugyanis közölték volna a vallomásokat, nyomban vizsgálatot folytattak volna le a vádak tisztázására.

Eckhardt újabb nyilatkozatával kapcsolatban a Pravda című belgrádi lap tudósítja azt a megjegyzést hangoztatja, hogy a jugoszláv delegátusoknak okuk van arra, hogy ne legyenek meglepődve Eckhardt nyilatkozataival. Ennek ellenére sem Jetics, sem a jugoszláv delegáció többi tagja nem kíván polémiába bocsátkozni Eckhardtal, mert ez nem volna oportunos. Jeticsnek módjában lesz a Népszövetség elé terjeszteni döntő bizonyítékait. Jugoszlávia összes barátai kívánják, hogy a jugoszláv nép őrizze meg hidegvérét és ne feleljen a provokációkra. Genfben az az általános vélemény, hogy Jugoszláviának joga van az igazsághoz és azt meg is fogja kapni.

Egy másik cikkében a Pravda azt hangoztatja, hogy genfi magyar körök újból megkísérelték, hogy Jugoszlávia ellen sajtókampányt indítsanak. Ennek a provokációnak szemtanui hidegvérrel várják a nemzetközi bíróság verdiktjét.

„Negyvenötmillió jugoszláv vádolja a magyarokat...”

A többi jugoszláv lapok szintén közlik genfi tudósítók jelentéseit és az idegen lapok beszámolóit a jugoszláv jegyzék benyújtásáról. A Vreme azt hangoztatja, hogy az összes országok, ahol a közérkölcst még tisztelik, teljes egészében helyeslik Jugoszlávia álláspontját. Negyvenötmillió jugoszláv azzal vádolja az egész emberiség színe előtt a magyarokat, hogy részesei Sándor király meggyilkolásának. Magyarország Jugoszlávia megsemmisítő vádjával szemben — hivatalos képviselőinek címűs nyilatkozatain keresztül tud csak védekezni és a magyar sajtó dühös kirohanásait szegezi szembe a tárgyi bizonyítékoknak.

Újabb merénylőterveket leplezett le a londoni Intelligence Service Genf, nov. 24. (Rador.) A jugoszláv memorandum benyújtásával kialakult feszültség és izgalom kellős közepén, újabb izgalom hozta lázba Genf diplomáciai köreit. Most került nyilvánosságra ugyanis a londoni Intelligence Service az a jelentése, mely szerint ez a titkos szolgálat nemrégiben tudatta az összes európai államokkal, hogy egy állítólag romániai eredetű egyén, aki tagja a nemzetközi terrorista szervezetnek, megbízást kapott arra, hogy a Népszövetség egyik jelentős tagját gyilkolja meg.

Tegnap a londoni Intelligence Service részéről az a jelentés érkezett Genfbe, hogy az illető terrorista Genfbe vette útját, hogy tervét végrehajtsa.

A hír óriási konsternációt és megdöbbentést keltett Genfben s a genfi rendőrség azonnal intézkedett, hogy a Genfben tartózkodó jelentősebb, a nemzetközi politikában szerepet játszó személyiségeket uccai sétáikon detektívek őrizték.

A svájci rendőrség egyidejűleg intézkedett a svájci határszolgálat megerősítésére, valamint szigorított határvizsgálat bevezetésére. Egyidejűleg rendőri razziákat rendeltek el, amelyeknek az a feladatuk, hogy az összes gyanus személyeket felkutassák s ártalmatlanná tegyék.

Genfi jelentés szerint Titulescu román külügyminiszter a tegnapi nap folyamán rendkívül hosszú eszmecsere-t folytatott Litvinovval, majd Eden angol főpecsétőrel tárgyalt.

Genfi körökben tudni vélik, hogy Titulescu Litvinovval és Edennel a jugoszláv memorandum által teremtett nemzetközi helyzettel foglalkozott

és tárgyalásai során a fentnevezett diplomátákkal Szovjetország, illetőleg Anglia magatartásáról szerzett információkat az új népszövetségi tárgyalásával kapcsolatban.

Tüntetések Zágrábban Tegnap Zágrábban egyetemi hallgatók tüntetésre gyülekeztek össze. A tüntető menet az olasz konzulátus felé vette útját, ahol

(Folytatása a 8-ik oldalon.)

VILÁG TÜKRE

Felhívás a kikeresztelkedésre Egy új bécsi folyóirat: Die Erfüllung

Az osztrák kormány félhivatalosa, a bécsi Reichspost új folyóirat megjelenését harangozta be. A szerzet és a megértés jegyében fogamzott, irta róla, a zsidókkal fog foglalkozni, füzte hozzá és az a célja, hogy hidat verjen a két religió, a zsidó, és a keresztény, hívei között.

Ez a hangzatos bejelentés bizonyos reményeket ébresztett az osztrák zsidóságban, melynek okvetlenül reményekre van szüksége, hogy ne veszítse el az életkedvét. A Reichspost ugyan távolról sem az az újság, melytől a zsidók jót, vagy biztatót várhatnának. De elvgre csodák is történhetnek. És az osztrák zsidóság körülbelül ottan tart már, hogy csak a csodákban reménykedhetik.

Az új folyóirat közben meg is jelent már. Die Erfüllung a címe és Innetzer érsek bevezető sorai feketellenek az élen.

Az érsek közismert nemes alakja az osztrák közéletnek és mert rektor korában kemény rcndet tartott az egyetemén, ami világnyelven azt jelenti, hogy nem türte a zsidóveréseket, erősen népszerű az osztrák zsidók körében. Bevezetője így szól: Die Erfüllung a lélek és az igazság szava lesz ezekben a zavaros, össze-vissza időkben. A zsidó lét vallásos szemléletét fogja a zsidók és a keresztények számára közvetíteni. Az a hivatás vár rá, hogy falakat bontson le, amiket a tudatlanság és a civódás szelleme emelt a tévedések és a hibák tégláiból ember és ember között. A béke ügyét fogja szolgálni és manapság békére van mindenekelőtt szükség. De nem az ál-, hanem az igazi békére, melynek Isten a forrása.

Ezután a szépen csengő és biztató bevezető után reménykedve lapoztunk a következő oldalakra. Nem sokáig kellett lapoznunk, hogy megállapíthassuk: A misszió szól az osztrák zsidókhöz ebben az új folyóiratban. Die Erfüllung voltaképpen felhívás a kikeresztelkedésre. Zsidótérítő újság, amilyen szászámra létezett ezelőtt is. Nem novum tehát, legfeljebb az az új benne, hogy a megszokottnál ügyesebben és korszerűbb irodalmi eszközökkel rőták egybe. Azt a nagy lármát azonban, amit a Reichspost és vele több bécsi újság csapott a tiszteletére, a világerő sem érdemelte meg.

Ami az Erfüllungnak szult és jelentőséget kölcsönöz, nem a tartalmában rejlik, hanem a külső körülményekben, amelyek között napvilágot látott.

A zsidókra nehéz idők járnak világszer- te. Mindenekelőtt Németországban súlyos a helyzetük. De Ausztriában sem élnek rózsás viszonyok között. Ausztriában is el- lestek már egyet-mást a Hitler módszereiből. De egyébként is, Bécs ugyszólván klasz- szikus talaja a zsidóellenességnek. Régi antiszemita tradíciók munkálnak benne.

Mindez köztudomású. Aminthogy köz- tudomású, az is, hogy akárcsak Németor- szágbán, Ausztriában is erősen asszimilá- lódott a zsidóság. Számos tagját jófor- inán csak az utolsó aktus, a kikeresztelke- dés választja el a teljes, a formailag is befejezett beolvadástól.

Közhely az a megállapítás is, hogy Né- metország tömeges kikeresztelkedése szin- helyévé vált volna Hitler zsidóellenes in- tézkedései következtében, ha ezek az intéz- kedések történetesen nem járnak együtt az árjaparagrafussal, amely ceatalanná sül- lyesztette a valláseserét, hiszen még a zsidó származású lelkészeket is elparan- csolta az oltár mellől.

Egészen más azonban e tekintetben a helyzet Ausztriában. Itt az állam és az

Hadihajókkal és repülőgépekkel vadásztak az angol hatóságok a Vellos háromszáz chalucutasára

Hogyan ment végbe a chalucok és chalucák letartóztatása és deportálása. A „Tara Noastră” hazugságai a tényleges adatok tükrében

Bucuresti-Bukarest, november 24. (Az Uj Kelet tud.) Tegnap számunkban részletesen beszámoltunk a 318 chaluc és chalucica megrendítő tragédiájáról, akiket közel háromhónapos fogság után visszatoncoltattak illetőségi helyeikre az angol hatóságok. Megírtuk azt is, hogy Goga Octavian lapja, a Tara Noastra, a tények szemérmetlen elferdítésével úgy állította be a dolgot, mintha németországi kommunista zsidó menekültekről volna szó, akiket Palesztina nem fogad be, de akikkel szemben a román kormány feltűnő jóindulatot tanusít. Jellemző ennek az állításnak az alaposágára, hogy a szerencsétlen emigránsoknak mindaddig nem engedték meg Konstancában a partraszállást a román hatóságok, amíg illetőségi helyeikről meg nem érkezett a válasz, hogy visszafogadják őket.

Kétszázharmincnyolc férfi és 79 nő alkotta a szerencsétlenül járt csoportot. Alampolgárság szerint a következőképpen oszlottak meg: 247 lengyel, 23 lett, 27 litván, 11 csehszlovák, 5 osztrák és négy magyar. Fiúk és lányok, legnagyobbbrészt egyetemi hallgatók és hallgatónők. Először Bauer Mózes, a lembergi egyetem filozófiai fakultás hallgatója állott. A csoport Varóban kollektív utlevelet szerzett. Mint hogy az angol hatóságok turista-vizummal aligha engedték volna partra szállni

Palesztinában, a Vellos nevű görög gözös tulajdonosával kötöttek megállapodást, hogy kerülő uton juttassa el őket Erec Jiszráélbe.

A Vellos már kétízben sikerrel vitt keresztül hasonló vállalkozásokat és legutóbb ötszáz chalucot és chalucát juttatott be az országba. A csoport a közbeeső országokba turista vizumokat váltott, hogy azt az impressziót keltse, mintha szórakozni vágyók kirándulásáról volna szó. A palesztinai vizekre jutva, Jaffa és Port Said között a nyílt tengeren horgonyt vetett, hogy a 328 utast csónakok segítségével partra szállítsa. Innen a társaság gyalog akarta megközelíteni Palesztinát, két napon át gyalogolva az arabiai pusztában. A határőrök azonban észrevették a próbálkozást és a hajó kénytelen volt felszedni horgonyait. Az elindulásnál vették észre, hogy tizenegy utas hiányzik. Ezeknek sikerült az örök éberséget kijátszani. A próbálkozásról természetesen azonnal értesítést kaptak az összes palesztinai hatóságok és repülőgépek indultak a hajó felderítésére. Ilyen körülmények között fedezték fel a Vellost Haifa és Jaffa között, midőn éppen partra akarta szállítani utasait. Azonnal hadihajó érkezett a helyszínére és a gözösre irányított ágyukkal kényszerítette megadásra a Vellos személyzetét és utasait.

Iuca belügyi alminiszter Kolozsváron

A légitámadásokkal szembeni passzív ellenállásra szervezik meg a lakosságot. A hivatalában egy éve álló Pulca kvesztor nyilatkozik a kolozsvári rendőrség újjászervezéséről

Cluj-Kolozsvár, november 24. (Az Uj Kelet tud.) Hétfőn délelőtt 9 órakor Kolozsvárra érkezik D. Iuca belügyi alminiszter, aki az ország összes fontosabb centrumait meglátogatja az elkövetkező napokban, hogy a helyi hatóságokkal karöltve, a lakosság passzív ellenállását esetleges légi és gáztámadásokkal szemben megszervezze. Kolozsvárra való érkezése után értekezlet lesz a vármegyeházán dr. Dunca prefektus, dr. Drágan polgármester és Victor Pulca rendőr-kvesztor részvételével.

A belügyi alminiszter kolozsvári útja során fog találni arra, hogy a kormány elismerését fejezze ki Pulca kolozsvári kvesztorral szemben, aki november 17-én töltötte be rendőrfőnöki működésének egyéves évfordulóját. Az Uj Kelet munkatársa felkereste Pulca kvesztor, aki

termékeny egyéves munkásságáról az alábbi nyilatkozatban számolt be:

A kvesztor nyilatkozata — Kvesztorrá való kinevezésem után első feladatomban tekinttem a rendőrelégység újjászervezését. A közrendőr az, aki az előforduló szabálytalanságokat, kihágásokat elsősorban észleli és aki a nagyközönséggel közvetlen összeköttetésben áll. Uj orszmeget szerveztem meg a város különböző pontjain. 1927 óta nem növelték a kolozsvári rendőrség létszámát, holott azóta a város ug kiterjedését, mint lakosságának számát illetően jelentősen megnagyobbodott. Uj városrészek alakultak, amelyeknek felügyelete nem volt kellőleg biztosítva. Ezt a cél szögája most az új orszmeken kívül az állandó őrzatok bevezetése, valamint a biciklis osztagok megszervezése. A biciklis-rendőrök rajtaütészerű megjelenése hihetetlen mértékben fokozta a közbiztonságot.

A rendőrség technikai szempontból való felszerelése jelentősen megjavult az elmúlt esztendő alatt. Tizenkét bicikli és két motorbicikli áll a rendőrség rendelkezésére, ezenkívül egy autókár, amellyel nagyobb rendőrküldönmény percek alatt a rendbontás színhelyén teremhet. Ez utóbbit a város vezetősége és különösképpen dr. Dragan polgármester megértő közreműködésének köszönhetem. Ugyancsak a város jóvoltából egy másik, modernül felszerelt páncélos kocsi kap a rendőrség, amely ugyancsak hathatósan fog a közrend fenntartásához hozzájárulni.

Az ügyosztályok munkája

— Az egyes ügyosztályok élére igyekeztem olyan rendőrtiszteteket állítani, akiket rátermettségük az illető posztokra kvalifikálnak. A bünyügyi osztály kiváló tevékenységének tulajdonítható, hogy Kolozsváron nem fordult elő felderítetlenül maradó bűntény. A népesedési hivatal által rendezett razzáknak köszönhető, hogy ma a város lakosságának hatalmas többsége regisztrálva van. Mintegy 15 ezer személy jelentette be magát az utóbbi hetekben és — amire tizenöt év óta nem volt precedens — a jelentkezési kötelezettség kiterjed ma a diákokra és katonákra is. A

TÖKÉLETES

... mint a világhírű mesterek zeneművei —
 ime ez a „JACKY” kölnivíz: tökéletes egész,
 a jellegzetes francia „fin” kifejezés illik rá
 legjobban; az az aprólékos-pontos kísérlete-
 zés és munka, amelynek eredménye utol-
 érhetetlen finomság, az illat és az
 összes követelmények tökéletes har-
 moniája.
„JACKY”
 kö nív

Parfumeria MIGNOT-BOUCHER Paris.

közlekedésügyi ügyosztály működését egy állandóan a városban cirkáló rendőrtiszt ellenőrzi, aki az előforduló kihágásokat a helyszínen és azonnal szankcionálja. A közlekedési rendőrök munkáját jelentékeny mértékben meg fogják könnyíteni a talapzatok, amelyek rövidesen rendelkezésükre bocsátunk. Végül meg kell említenünk a modern

rendőrszolgálat számára nélkülözhetetlen rendőrkutyák bedresszírozását is, amelyeknek büntények esetén rendkívüli mértékben fogjuk hasznát vehetni.
 Pulca kvesztor működésének egyéves évfordulója alkalmából híveinek és barátainak nagy serege kereste fel szerencsekívánataival.

Uj technikával

a vegytisztítás
 Czinknél nem drágább,
 csak jobb, mint bárhol.

Lengyelország mégis csatlakozik a keleti Locarno tervéhez?

A francia kormány számos engedelményre határozta el magát a lengyelekkel szemben. A mai minisztertanács szövegezi meg a válasziggyék szövegét

Párizs, nov. 24. Laval tárgyalást folytatott a lengyel követtel és az orosz ügyvivővel a keleti egyezmény tervéről. A Paris Soir szerint a Lengyelországhoz e tárgyalás intenzív válasziggyék igyekszik olyan formulát ajánlani, amelyben Lengyelországnak csatlakozása esetén ne kelljen garanciát vállalnia összes határainak tiszteletben tartására.

Párizsban remélik, hogy a keleti egyezmény ügyében folyamatba tett újabb tárgyalások során és a francia válasziggyék átvétele után Lengyelország ki fogja fejezni hajlandóságát arra, hogy csatlakozzék a keleti Locarno tervéhez.

A Paris Soir szerint a francia kormány számos engedelményre szánta el magát a lengyelekkel szemben a keleti paktum kérdésében. Hajlandó Lengyelország álláspontját magáévá tenni a lengyel-cseh és lengyel-litván határra vonatkozólag is.

Ujabb jelentés szerint a francia válasziggyéket a lengyel jegyzékre a mai minisztertanács fogja végleg megszövegezni és délután elküldik azt a varsói francia nagykövethoz. Hivatalos helyen, nem adnak felvilágosítást a jegyzék tartalmáról és csak a lengyel kormány részére történt átadás után hozzák nyilvánosságra.

Nem félünk a farkasok orától HIDEGTŐL

ha ZEPHIR-rel látunk

10 kilogram fával fűt 24 órában egy normál szobát

Gyártja: Szántó Dezső és Fia, Oradea

Kapható mindenütt. Kérjen díjtalan árjegyzéket. Képviselet: Barzel vaskereskedés Cluj, Piața Mihai Viteazul 13.

11 ÓRAKOR
 GARBO

nevezés
 sáfolt

álvoztá meg

komiszár is, akinek letartóztaták és át-

megállapítás nyert, a kért a polgármesterek társával együtt a rendőrség szolgálatából, hogy amennyiben a rendőrség szolgálati revolvérmestert, Burdujanest bocsátottak ki és annak megállapítását rendőrök között

Kétszáz lejjel a zsebében elindul a cseh határ felé Lang Edgar főszervező, a filozófia doktora...

Lang Edgar dr. kikerült a hadbíróság börtönéből és most zsuppolják Csehszlovákiába

Cluj-Kolozsvár, november 24. (Az Uj Kelet tud.) Mikor legutóbb itt járt nálunk a szerkesztőségben és a kollega érdeklődésével nézett körül asztalaink, gépeink között, még rendes polgári külsejű ember volt. Ugy vallva mesélte, hogy a Harmadik Birodalomban előbb a rendőrségen ült néhány napot, aztán valahogyan kiszabadították.

— Mikor hazamentem, néhány rohamosztalos lövöldözött az utcán... Egy embert el is találtak a golyók...

Tessék elképzelni, mi volt ezek mögött az elbeszélések mögött. Irt nekünk két cikket és aztán elment Temesvárra. Dr. Lang Edgardról van szó, a Dortmundi Zeitung egykori főszerkesztőjéről, a filozófiai doktoráról, aki vagy 8—10 nyelvet folyékonyan beszél.

Azóta dr. Lang Edgar a száműzetésnek olyan szörnyűségein ment keresztül, melyről nem riportot, hanem regényt lehetne írni. Irtunk e lap hasábjain már néhányszor róla. Bukarestben megbetegedett és hat hónapig feküdt. Jugoszláviában cikket írt. Aztán lejárt az utlevele és vissza akart menni Csehszlovákiába, ahol tartózkodási engedélye van. Szegeden a magyar hatóságok letartóztatták, mert megállapították, hogy 1923—24-ben cikket írt a revízió ellen. Azt mondták a magyar hatóságok, hogyha a revízió ellen írt, akkor jó lesz Romániának. Áttették tehát a román határon. Felesége és gyermeke azonban nem írt revízióellenes cikket, őket ott tartották, a szegedi Csillag-börtönben.

A román hatóságokat nem értesítették arról, hogy Lang dr. a revízió ellen cikkezett. Lang valószínűleg úgy írta ezeket a cikkeket, hogy a román hatóságok nem tudtak róla, nyilván — egyéni módon vitatható jogosultsága — meggyőződésből. Így hát tiltott határátlépésért letartóztatták. És a kolozsvári hadbíróság, méltányosan, az Uj Kelet hasábjairól már ismert körülmények között elítélte 10 napi elzárásra.

— Valami titokzatos letartóztatás van — sugja rejtelmesen egyik kollegám — már két napja szerepel a rendőrségi riportban egy dr. Lang nevű ember, mint letartóztatott, de nem tudunk meg róla semmit...

Megindultunk a rendőrségi hivatalokon keresztül Lang Edgar dr. ügyében. Megtudtuk, hogy tegnapelőtt kitöltötte 10 napos büntetését a fogházban és most a rendőrségre hozták, hogy „otthonába” toloncolják. Ez az „otthon” Csehszlovákia, ahol tartózkodási engedélye van. Mit lehet itt csinálni?

A sziguranca főnöke jóindulatu felvilágosításokat nyújt:

— Németországból most kétféle utlevél jönnek ide emberek. Az egyik fajta az u. n. árja utlevél, a másik pedig „Németország védelme alatt álló polgárok” utlevele. Az első utlevelet csakis árjaknak adják, a másik kategóriával főleg zsidók utaznak. Az ugynevezett „protezsált állampolgárok” utlevele a nem teljes jogú állampolgároknak szól... Lang Edgar dr.-nak sem árja, sem pedig nemárja utlevele nem volt, amikor Romániába ájtött és így határátlépést követett el. A határátlépésért ellene hozott ítéletet letöltötte, most áttették a rendőrségre, hogy visszatoncoljuk... Tessék talán megnézni a

Hőgép és töltő-follak

javítását szakszertien végezzük. Sokszorosítottakat izléses kivitelben készítünk.

FEHÉR

Hőgép és töltőtől vállalat Str. Reg. Maria 2. Telefon: 11-09.

német követségen, hátha adnak neki egy ilyen „protezsált” utlevelet...

Erre azonban nem volt már szükség. A rendőrség udvarán dr. Klein Miksába ütköztünk, aki intézkedett és tárgyalat, próbálkozott és erőlködött dr. Lang Edgar érdekében. Hamarosan dr. Klein Miksa meglátogatta cellájában dr. Lang Edgart. A sajtó munkatársát sajnós, nem bocsátották be a németországi menekülthöz.

— Ez az ember nincs szállítható állapotban — mondja az ügyvéd — hiszen alig él. Ott hever a priccsen, rettenetesen legyengült és beteg. Azt mondta: „még két órát sem akarok élni így...”

Az intervenció megy tovább. A rendőrségi vezető orvos negyedóra mulva már a cellában van.

— Nem komoly beteg. Feltétlenül szállítható — ez a szentencia — és Lang dr. újra elindul az emigráció útján. Az illeté-

kes rendőrtisztviselő felvilágosít, hogy már pénteken szállíthatják volna, de nem érkezett meg Bukarestből a tolonclévl. Detektív ment az iratért, aki vasárnap délelőtt már Kolozsváron lesz. Vasárnap déli egy órakor már elindul Lang Edgar dr. egy rendőrtisztviselő társaságában Halmi felé.

Felesége és gyermeke egyelőre Szegeden vannak. Lang Edgardnak 200 lej lesz a zsebében, mikor Kolozsvárról elindul.

És egy szörnyű kálvária emléke, mely a népek dicsősége felszabadításának év-századában történt, amikor a spanyol inkvizíció szörnyűségeiről szeretünk úgy beszélni, mint a legsötétebb középkorról... (—lay)

A Szovjettel kötendő szövetségi szerződést sürgették a francia kamarában

Oroszország tette figyelmessé Franciaországot a német fegyverkezésre. Angliában kétkedéssel fogadják az orosz-francia paktum híret

Párizs, nov. 24. A kamarában a hadügyi költségvetés bizottsági tárgyalása során újlag szóba került a német fegyverkezés kérdése. Fabry ezredes, bizottsági elnök megerősítette azt az állítást, hogy Franciaországot első ízben a szovjet részéről tették figyelmessé a német felfegyverzés megkezdésére. Több szónok a szovjettel kötendő szövetségi szerződés mellett emelt szót. A radikálisok kijelentették, hogy a fegyverkezési kiadásokat megszavazzák, de a szolgálati idő felemeléséhez nem adhatják hozzájárulásukat. A vita végén Morain hadügyminiszter válaszolt az elhangzottakra s kötelező ígéretet tett abban az irányban, hogy

felhatalmazás esetén is a kormány csak kivételes kényszerítő körülmények hatása alatt fogja elrendelni a katonai szolgálati idő felemelését.

London, nov. 24. A francia-orosz katonai paktumról szóló hírek Angliában kétkedéssel fogadják, mert egy ilyen szerződés ellenében állna a locarnói paktummal és talán a népszövetségi szerződéssel is. Ilyen természetű katonai egyezmény csak a Népszövetség 16-ik szakaszának kiterjesztésével volna lehetséges, amely szerint két állam csak egymás támogatása céljából köthet ilyen megegyezést. Csak defenzív katonai támogatásról lehet tehát szó.

Goga kereszteshadjáratot akar indítani a nemzeti parasztpárt ellen a Skoda-ügy miatt

A Bentoiu-jelentés eredeti szövege más nemzeti parasztpárti minisztereket is megvádol

Iunian és Argetoianu interpellációra készülnek emiatt a képviselőházban. Bonyodalmak Maniu temesvári látogatása körül

Bucuresti-Bukarest, november 24. (Az Uj Kelet tud.) A Skoda-bizottság jelentésének visszhangjával kapcsolatosan talán a legjellegzetesebb egyes kispártok és különösképpen Goga Octavian pártjának magatartása. Goga lapja, a Tara Noastra három napok óta követeli Maniu Gyulának bíróság elé vlt állítását. A személyes éllü ellenséges érzelmeken kívül, amelyek Gogát Maniu Gyulával szemben fütik, ennek a magatartásnak pontosan meghatározott belpolitikai háttere is van. Goga Octavian szereté a liberális kormány távozása után a maga számára biztosítani a hatalmat, tehát mindent elkövet, hogy a veszedelmes konkurrenset, a nemzeti parasztpártot kompromittálja.

Népgyűlések országszerte

A gogista párt vezetői tegnap érkeztet tartottak, amelyn elhatározták, hogy

a Skoda-ügyből kifolyólag sorozatos népgyűléseket rendeznek a nemzeti parasztpárt ellen. A kampány Beszarábiában venne kezdetét. A jövőhét folyamán Kolozsváron akar népgyűlést rendezni a gogista párt, amelyen Goga Octavian és a párt többi vezérei is fel fognak szólalni. Goga ezenkívül elhatározta, hogy manifesztumot intéz az ország lakosságához, amelyben meg fogja ismétetni a Skoda-jelentés által a nemzeti parasztpárt ellen emelt vádakat.

Dinu Bratianu és Tatarescu miniszterelnök tegnap megbeszélését politikai körökben élénken kommentálják. Dinu Bratianu kifejtette állítást, hogy a liberális pártnak szolidaritást kell vállalnia Bentiouval és az ellenzékben tett ígéreteinek megfelelően folytatni kell akcióját a Skoda-ügy felderítésére. Tatarescu miniszterelnök ez-

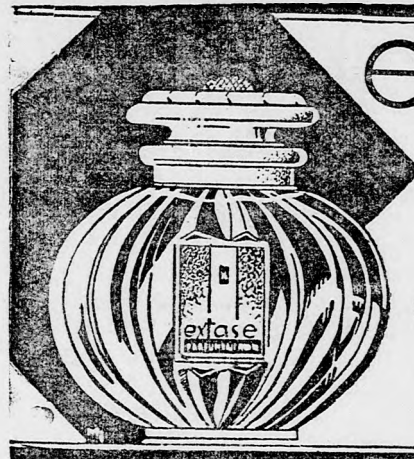
extase

KÖLNIVIZ
LUXUS KIÁLLÍTÁSBAN

AZ IDEÁLIS AJÁNDÉK

PARFUMERIE

NORTIER

zel szemben azt hozta fel, hogy a jelenlegi politikai helyzetben nem látszik kívánatosnak a nemzeti parasztpárttal való kapcsolatoknak a végletekig való kiélezése. Hétfőn, vagy kedden összeül a liberális párt állandó bizottsága, amely kizárólag a Skoda-ügy politikai oldalát fogja megvitatni. Ezalkalommal fogják megállapítani a taktikát is, amelyet a pártnak a parlamentben és azon kívül, a kérdéssel kapcsolatosan tanusítani kell.

Iunian is keverni akar

Az Adeverul szerint a kormány egyes tagjai helyesnek tartanak, ha a vizsgálóbizottság albizottságot küldene ki, amelynek feladata volna a Bentoiu és Calinescu által készített jelentések lehető összehangba hozatala. Szükségesnek tartják alapos revízió alá venni a Bentoiu által emelt vádakat, mielőtt azok fölért a parlament határozna. Ezzel szemben Iunian volt igazságügyminiszter interpellációra készül, amelynek célja még jobban elmérgesíteni a nemzeti parasztpárt és a liberálisok közötti kapcsolatokat. Iunian állítólag be fogja mutatni a Bentoiu-jelentés eredeti tervezetét, amelyben más nemzeti parasztpárti miniszterek is vannak vádolva. Sőt állítólag Argetoianu is olyan adatok birtokában van, amelyek a nemzeti parasztpártra nézve fölértébb kompromittáló.

Maniu temesvári tartózkodása különböző kommentárookra adott alkalmat. Miután a volt miniszterelnök látogatást tett a nemzeti parasztpártból kizárt Bocu Sever klubjában, sőt Lippán is felkereste Bocut. Ezzel kapcsolatosan most Maniu nyilatkozatot tesz közzé, amelyben leszögezi, hogy Temesváron kizárólag Vincentie Babes emlékének kívánt adózni és semmilyen más politikai demonstrációban nem vett részt.

Glasner Akiba és dr. Weinberger főrabbiak hitszónoklata a belföldi kölcsönért

Cluj-Kolozsvár, november 24. A kolozsvári két zsidó hitközség szombati istentiszteletén során a községek főrabbiái Glasner Akiba és dr. Weinberger Mózes prédikációkat tartottak, amelyekben rámutattak a zsidóság-
nak az állammal szemben való kötelességére az országfejlesztési kölcsönnel kapcsolatban.

Glasner főrabbi a Biblia heti szakaszának Jakob ósátjánk Szychon városában való letelepedését vette prédikációja alapjául. Jakob az idegen város számára is vagyonokat adott, mert ősi zsidó elv, hogy lojalisak legyünk a nemzet iránt, amely között élünk. Az országfejlesztési kölcsönre való jegyzés tehát egyben zsidó és állampolgári kötelesség. Dr. Weinberger Mózes, a kongresszusi hitközség főrabbija, aki a zsidó történelemből vett példaként mutatta ki, hogy a zsidó mindenütt és minden korban hűséges alattvalója volt az államnak. Hűsége azonban nemcsak szavakban nyilvánult, hanem áldozatkész cselekedetekben. Amikor a közösség magasabb érdekeiről volt szó, a zsidó ember egyéni érdekeit spontán, minden külső nyomás nélkül alárendelte a „cibbur” a kollektivum érdekeinek. Jakob ósunk jellemvonása volt ez, szemben az Ezsau féle karakternek, akinek jelszava: „Vajjon őrzője vagyok én testvéreimnek?” A zsidó a szükséges idejében a vele állami és társadalmi közösségben élő néppel együtt áldoz közösségi célokra.

A prédikációkat mind a két templomban nagy hívő-közönség hallgatta végig.

PAPLANVÁSÁRLÁS

bizalom dolga!!!

ezért ha olcsón és mégis nagyon jó árut akar, forduljon a

MAGAZINA PLAPOME MODERNE

(Hirsch Ernő) paplanüzletében Cluj, Str. Vlahuța (v. Bolyai ucca) 2.

Tollat és pihét napiárban veszek. Elsőrendű vatta és merinói gyapju a legolcsóbban kapható.

SIDY THAL

Nyolc estén keresztül zsufozásig telt házak előtt vendégzerepelt a csernovici jiddis színház. Ez a közönség-siker precedens nélkül áll a kolozsvári zsidó színházak krónikájában. Holott a csernoviciak előtt jártak még Kolozsváron szívesen és terjesztői a jiddis színházaknak és közöttük nem kisebb művészek, mint a vilnai színházak ki-forgott művészi tagjai. A Dybbuk komor képe, a Szomorúságának éneke halszava, nemes poézissal átszőtt története, osztatlan erkölcsi siker osztályrészesi voltak, de fél-házak előtt pergett le. Ezzel szemben a csernovici jiddis társulat előadásai előtt közelharom foylt a jegyekért; az előadások alatt sirt és nevetett a közönség és a nyit-színi tapsoknak, a spontán ünnepléseknek nem akart vége szakadni.

Holott a vilnai ensemble összteljesítménye kétségtelenül messze felülemelkedett a most Erdélyben turnézó vendégeknél. A tartalom, meseszöveg, a gondolat mélysége szempontjából a vilnaiak repertoárja ugyancsak alig hasonlítható össze a darabokkal, amelyek a csernovici társulat műsorán szerepeltek. Hiba volna mindebből a kolozsvári zsidó színház-látogatók kritikáltságára következtetni. A csernovici társulat áttűtő sikerének magyarázata egészen más. A kórokozó jelenséget, amely meg tudta mozgatni a kolozsvári zsidó ucca tömegeit, úgy hívják: Sidy Thal. Oscar Wildétől ered a megállapítás, hogy nincsenek erkölcsös, vagy erkölcstelen, hanem csak jól vagy rosszul megírt irodalmi alkotások. E paradoxon értelme világos: a művészi gondolat érvényesülésének titka a művészi kérés, ahogyan azt formába öntik és interpretálják. Akármennyire is hiányos lehet a csernovici társulat repertoárja, a darabok szerkesztése, meseszövegének valószínűsége szempontjából — ezek a darabok egy emelkedett morál hirdetői lesznek és a nézősereg érzelmi skálájának összes hurjain játszanak egy fiatal csernovici zsidó művész inter-pretálásában, aki a jelek szerint erdélyi turnéjával kezdi meg utját egy jól megérdemelt világhír felé.

Sidy Thal sikerének titka könnyen meg-oldható feladat. E titok: tehetségének univerzálitása és kifejezési eszközeinek egyszerűsége. A szakértő és laikus számára egyaránt nyitott kérdés maradt a csernoviciak kolozsvári vendégzereplése után, hogy páratlanul álló művészi sokoldalúságának melyik tulajdonképpen az igazi arculata. A Komödiantinban vérbeli primadonna ágált a színpadon, aki bravurossal és magával ragadó temperamentummal táncolt és megkapó izléssel énekelt. A Schikerteben idegborzongató realizmussal és szivbemarkoló drámaisággal formálta meg a szülői háztól könynyelmien elrugaszkodott és a züllés utolsó fokára süllyedt zsidó leány szerepét. Midőn a darab alapjában véve banális tanulságát kifejező dalt, a „kindischer Szechel“ énekelte, a halotti csendben figyelő nézőtérben a meghatottság, az igazi megrendültség és együtt-érzés delejés árama futott keresztül. Férfiak és nők, öregek és fiatalok egyaránt könynyeztek. A művészi siker fokmérője nem mindig a taps, amely udvariasságból is fakadhat. A siker igazi értékmérője a spontán visszhang, amelyet a színházi teljesítmény a néző lelkeinek legmélyéből vált ki, sokszor annak akarata ellenére is. Az ezerszemű Cézár nem tudta magát kivonni a kollektív hatás alól, amelyet a Schickerte réveteg mozdulatai, reszketése, hisztérikus kitörései és megrázó összeroppanása váltottak ki a néző-téren. És szem alig maradt szárazon.

A Rebbetzin egyébre nem is volt jó, min-ahogy Sidy Thal ezuttal mint komika és díző mutatók be közönségének. Friss, de sok-szor kesernyés humor, a mozdulatok derűs grotesksége és az előadási mód közvetlensége, vagyis a díző erényei hiánytalanul megvannak benne. A legnagyobb sikert azonban kétségtelenül a Herz wos bengt jelentette. Zsidó színpadok tárgykörének örökké hálás és kiapadhatatlan forrása: a zsidó anya, akiről a gáluti zsidó történelem krónikái minden bizonnyal meg fogják állapítani, hogy a zsidó nép fennmaradásának egyik legmarkánsabb tényezője volt. A zsidó anya, akinek élete, vágyai és örömei, szenvedései és ambíciói nem terjednek túl a család szűk körén. Aki zokszó és ellenkezés nélkül vállalja a mártír sorsát a méltatlan férj mellett és akinek egész gondolat- és érzés-világa, lelke minden kisugárzása a gyermekre koncentrálódik.

Ezt a nemes figurát megrajzolni éppoly hálás, mint amilyen nehéz művészi feladat. Ebben a szerepben azután gatlás nélkül érvényesülhetett Sidy Thal ösztönös teremtő zsenije. A nézőtérrel feltűrt sirtást nem a darab egyes jeleneteinek olcsó hatásokra vadászó drámaisága váltotta ki, hanem az a nemes egyszerűség, amellyel a fiatal, majd a megöszült és összeroppan zsidó anyát ábrá-

zolta Sidy Thal. Szivbemarkoló volt, mert önmaga is természetes könnyeket hullatott az egyes jeleneteknél. Mert egyszer sem lépte túl a szigorúan megvont művészi határokat és pillanatig sem akart sem több, sem kevesebb lenni, mint egy szenvedő zsidó anya.

A tehetség univerzálitása és a kifejezési eszközök egyszerűsége: olyan tulajdonságok, amelyek csak a kivételeseknek, a kiválasztottnak adtak meg. Sidy Thal még karrierjének az elején áll csak. Még vannak hiányosságai, amelyek egy hozzáértő rendezői kéz csiszolására várnak. Ez azonban, hogy úgy mondjuk, további fejlődésének technikai részlete csupán, amely csak hozzá-adhat, de mitsem vehet el ösztönös és a mai zsidó színpadon, minden bizonnyal egyedül-

álló talentumából.

Sidy Thal sokréti közönséghez szólott Kolozsváron. A zsidó társadalom polgáriult rétegeitől lefelé a névtelen zsidó kispolgárig és proletárig, egyaránt lelkesített és hatott mindenkre. Ünepelték. Kifogták a lovat kocsija elől a bucsuestén, mint ahogyan azt hajdan a színházi romantika most már csak néhány emlékezetében élő világában divott. Egy-egy mozdulata, szava elegendő volt ahhoz, hogy a zsidó ucca, a sajátos és hamisítatlan zsidó milió világát varázsolja a színpadra. Egy olyan világ- és életfelfogás megszólaltatója volt, amely a részben polgáriult kolozsvári zsidók lelkeinek legmélyében talált visszhangra, mert a még hamisítatlanul zsidó szülői ház, az első gyermekkori élmények emlékeit idézte és tette elevenné. Melódiai szint és hangulatot, zsidó szellemet csempésztek ennek a zsidóságával szemben nem egyszer közönyös tömegnek a lelkébe. Ez ezért nemcsak igaz művészi élmény, de zsidó esemény is volt Sidy Thal kolozsvári vendégzereplése. (k.)

Háziasszonyok! Háztartási alkalmazottak!

A Legújabb Magyar Szakácskönyv az eddigi 25 lej helyett csak 15 lej

Ehnel kitünöbben összeállított és árra nézve páratlanul álló szakácskönyv egyáltalán nem kapható. Tartalmaz KÉTSZAZHATVAN O.DALT és felöleli a legegyszerűbb polgári konyhától a főuri asztalokig a modern konyhaművészet összes remekét.

Küldjön be postautalványon 20 LEJT (szakácskönyv 15, pótró 5 lej) „Friss Ujság Arad“ címre és megkapja BÉKMENTVE a szakácskönyvet.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Sidy Thalék vendég-játékai

Óriási siker jegyében játszott a csernovici zsidó színház együttese mindenütt, ahol vendégzerepeltek

Targu-Mures-Marosvásárhely, november 24. Az elmúlt hét három napján Marosvásárhely a csernovici színház együttese vendég-játékának hatása alatt állott. Sidy Thal csodálatos művészetét méltányolják mindazok, akik látták alakítását. Bámulatos művészi erő rejlik ebben a fiatal nőben, aki mint operettprimadonna éppolyan élvezetes, mint amilyen hatalmas az emberábrázoló szerepekben.

A színdarabok gyönyörű dalait a város apraja-nagya énekli. Az utolsó előadás a „Herz wos bengt“ című színdarab volt, amelyen a társulatot lelkes ovációkban részesítették.

Reisch direktor intézkedésére vasárnap este 9-kor Alba-Iulia Caragiale Színházában játsszák a „Die Komödiantin“ című operettet, szerdán ugyanott, ugyancsak este 9 órai kezdettel a „Herz wos bengt“ színdarabot. Jegyek és felvilágosítások Geyer Henriknél. A színház következő állomásai: Petrosény, Déva, Temesvár, Arad, Nagyvárad.

A ROMÁN OPERA MŰSORA:

Vasárnap, november 25: Swanda a dudás. (Matiné.)

Hétfő, november 26: Tosca. (Vera Mora vendégzereplésével, a prágai Nemzeti Operától.)

Szerda, november 28: Aida. (Vera Mora vendégzereplésével, a prágai Nemzeti Operától.)

Péntek, november 30: Suzane titka és balettek: Prelüdi; Casse Noisette; Peer Gynt. (Premier.)

Szombat, december 1: Rigoletto. (Iskolai matiné.)

Vasárnap, december 2: D. e. 11 órakor: Szimfonikus hangverseny. „Gh. Dima“ Filharmoniai Társaság közreműködésével.

Vasárnap, december 2: Este: Suzane titka és balettek: Prelüdi; Casse Noisette; Peer Gynt.

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Ma, vasárnap különleges filmpremier: Paganini (A varázshegedűs). Lehár Ferenc mesteroperettje. Ivan Petrovich, Elisa Ilaird (bécsi Operától), Theo Lingens, Adèle Sandrock. Egyetemi hallgatóknak, zenekonzervatóriumi növendékeknek, dalárdák tagjainak egységes leszállított 19 lejes helyár a Paganini filmnél.

ÉPÍTŐMUNKÁS-MOZGÓ MŰSORA:

Szombaton 5, 7, 9, vasárnap 3, 5, 7 és 9-kor: Az anyaszív. Megható zsidótárgyu társadalmi dráma, mely felülmulja a Getto szíve c. filmet is. Főszereplők: Wynne Gibson, Pat O'Brien és Frances Dee. Hétfőn 5 és 7 órakor: Ugyanez a műsor.

Segitse

elő az ország gazdasági fellendülését

Jegyezzen

a saját érdekében is országfejlesztési kölcsönt

Gondoskodjon családjáról

a kölcsönkötvények előnyös felhasználása által és erre vonatkozólag kérjen sürgősen felvilágosítást a

Phönix

Életbiztosító Társaságtól.

Erdélyrészi igazgatóság: Cluj, Str. N. Iorga 16. Képviseltek mindenütt az országban

Sportolók

sportcikket

sport-

embereknél

vásárolnak. Az

„ARENA“ sportszaküzlet

Cluj, Piața Unirii (Főtér) 4.

tulajdonosai Mezei Imre és Erdős László.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelítség levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Gouvernante, perfekt francia, német és zongoratanitónő, idősebb urinő, állást keres uricsaládnál. Napi alkalmazásra is. Ajánlatot „Gouvernante“ jelígre a kiadóba.

Cur Salom parcellát vennék. Részletek ajánlatok kéretnek Rachel postrestant Mociu. Cluj.

Fiatall művésznövendékleány hegedűtanítást vállal lakás vagy ellátás ellenében. Cim a kiadóban.

Házasságokat a legelőnyösebb feltételek mellett közvetít a „Globus“ házasságközvetítő iroda Alba-Iulia, Str. Avram Iancu 4. Válaszbélyeg mellékelendő.

ב"ה חברה קדישה ד"ק דעטש יצ"ו

ד"ה יארצייט פון רבינו הגה"ק מרן יחזקאל פאנעס ז"ע ווירד זיין דאנערסטאג פרשת וישב. אונד ד"ה יארצייט פון רבינו הגה"ק מרן משה פאנעס ז"ע. שבת פרשת וישב.

ה"ק נחמ"י סג"ל בערגער גבאי דחברא קדישא

Harisnya, köttőrtáru, uridivat, rövidáru és szabókellékek legolcsóbb beszerzési forrása „Star“ Cal. Victoriei 1.

Két szoba konyha mellékhelyiségekkel kiadó. Megtekinthető 10—12-ig, d. u. 3—5-ig. Calea Traian (Árpád ut) 55. Ugyanott 2 főző-kemence (cserép) olcsón eladó.

Gyógyszertár-kezelő kerestetik járási szék-helyen levő kisebb forgalmú gyógyszertárba előnyös feltételek mellett. Némi készpénz övadék megkívánatik. A gyógyszertár esetleg eladó, vagy bevehető. Ajánlatok Hegyvidék jelígre a kiadóba.

Egy 35—40 éves egyedülálló zsidó urinőt házzvetőnőnek, egy egyedülálló idősebb zsidó úri embernek kerestetik. Ajánlatok Kappel, hirdetési ügynőskég, Sibiu.

Marosludason legjobb helyen jól bevezetett fűszer-, vasizlet más elhelyezkedés miatt átadó. Szükséges tőke 100—150 ezer lej. — Deutsch Ervin Ludas.

Kiadó különbejáratu butorozott szoba, déli naps, kóser koszt is kapható háznál és ki-hordásra is. Özv. Stern Józsefné, Deák Ferenc-u. 37.

Keresünk azonnali megvételre egy kétajtós pénzszekrényt 3-as vagy 4-es számot. Mera et. Co. Reg. Ferdinand 62.

Készézer lej vagyonnal, két szoba be-rendezéssel férjhez menne 36 éves zsidó ur-assyony gyermekszertető uri emberhez. Vá-laszt Három árva jelígre kiadóba.

Németországból kiutasított román állan-polgár állást keres, mint hitközségi pénzbe-szedő, szárnnyasszaker, hitoktató vagy hasonló Esetleg magánvállalatnál perfekt román-né-met könyvelő. Ajánlatokat Szerényigényű jel-igére a kiadóba kér.

Jókarban levő újtipusu gyermek sportko-csit keresek. Cim Royal-nyomda, Baritú 4.

Dr. L

Dr. Lúvy Slom met megbízott kalmából Nagy 13-án, kedde tartott, melyne nyelvű előadá munkájáról és szonyokról m A zsidó nők o Európában. Pa git a kényeret élete, mint az pen ezért jobb ban a klima e vezetését, mert berek könnyeb nek elkészítése ságot igénybe, van ideje és a dalmi munkáib az ugy nevezé pából kikerült nagy fizetést kevesen alkalm nyebb a házt felszerelések v és mindent há lem is más, m főzések, olaj é Kitér dr. L is. A Wizo m többszáz embe ciális berendez csecsemőgondó rel az anyák k keket is állan ják.

Tevékeny ré fan és a KKL gatnak, álland ri színház v koncertek van mitn nálunk. ember előtt je nem tudta ab hogy Huberm Palesztinában. Ez a város toszabb szerep zson munkát v könyvjaik va Ezzán dr. anyak rem m pulg csak hé is dolgoznak. Dr. Löwy lesztinában a elötprogramju Az előadást Szerdán a érdemes előad rias fejlődésé tette a cionizá pchikai helyé és angolkerde ményekről. It össze, mely le

Másnap es Wizo asszony dégség előtt gitárkíséret n jemenita nép keleti zsidó ezekből a né elő. Ezekkel a keleti zsidó nem közvetl dallal függ ö nem ezekből szomszéd né teti.

Vasárnap é jét tartotta s yer Adolf ér

A maros nagyon jól s dezett, mely bűdzsé, rész Mútan az a lőre eleget munkát vég és előadások ből, azonkiv revü keretéb ban közgyül

A ZSIDO ASSZONY

AZ ERDÉLYI WIZO HIVATALOS LAPJA

Dr. Löwy Slomo látogatása Nagyváradon

Dr. Löwy Slomo, a palesztinai Keren Kájemet megbízottja felkereste erdélyi utja alkalmából Nagyvárad zsidóságát is.

13-án, kedden a Wizo választmányi ülést tartott, melynek keretében dr. Löwy német nyelvű előadást tartott a Wizo palesztinai munkájáról és főleg a Palesztinában élő asszonyokról mondott sok érdekes új dolgot. A zsidó nők ottani élete egészen más, mint Európában. Palesztinában az asszony is segít a kenyeret megkeresni, de nehezebb az élete, mint az itteni dolgozó asszonynak, éppen ezért jobban is megbecsülik. Palesztinában a klíma egyszerűbb teszi a háztartás vezetését, mert a nagy hőség miatt az emberek könnyebb ételeket fogyasztanak, amiknek elkészítése nem vesz annyi időt és fáradságot igénybe, mint nálunk, és így inkább van ideje és alkalmuk az asszonynak a társadalmi munkában is részt venni. Cseléd nincs, az úgy nevezett „ozeret“ (házigazdónő) Európából kikerült intelligens lány, aki azonban nagy fizetést igényel, úgy, hogy csak igen kevesen alkalmazhatják őket. Viszont könnyebb a háztartás vezetése, mert modern felszerelések vannak, petróleumot használnak és mindent házhoz szállítva kapnak. Az élelem is más, mint nálunk. Kevés a hús, sok a fűszerek, olaj és főleg sok a gyümölcs.

Kitér dr. Löwy az ottani Wizo munkára is. A Wizo munkáskönyvtár állított fel, ahol többszáz ember számára főznek. A nők szociális berendezései: az anyai tanácsadók és a csecsemőgondozók. Kurzusokat állítottak fel az anyák részére. Az egészséges gyermekekét is állandó orvosi felügyelet alatt tartják.

Tevékeny részt vesznek a cionista politikában és a KKL munkájában. Kurzusokat hallgatnak, állandóan képezik magukat. Gyönyörű színház van Palesztinában, nagyszerű koncertek vannak, melyek sokkal olcsóbbak, mint nálunk. Legutóbb Hubermann ötezer ember előtt játszott két és fél órát és szinte nem tudta abbahagyni. Dr. Löwy megemlíti, hogy Hubermann 500 fontot adományozott Palesztinában.

Ez a városi helyzet. Az asszony a legfontosabb szerepet a kolóniákon tölti be. Itt közösen munkát végeznek az asszonyok, közös konyhájuk van, közös életük.

Ezúttan dr. Löwy a nevelésről beszélt. Az anyák nem mind tudnak héberül, a gyerekek pedig csak héberül tanulnak. Itt a gyerekek is dolgoznak.

Dr. Löwy azzal végzi előadását, hogy Palesztinában az asszonyoknak meg van az életprogramjuk.

Az előadást nagy tetszéssel fogadták. Szerdán a Zs. N. Sz. számára tartott igen érdekes előadást J. Löwy. Vázolta a cionizmus fejlődését kezdettől napjainkig. Ismertetette a cionizmus feladatait. Beszélt a zsidó politikai helyzetéről Palesztinában, az arab és angolkedésről és más fontos aktuális eseményekről. Itt is szép számu közönség gyűlt össze, mely lelkesen ünnepelt.

Másnap este Bernáth Béla igazgatójánál a Wizo asszonyok felkérésére nagyszámu vendégség előtt héber és jiddis dalokat énekeltek gitárkísérettel. Bevezetésül rámutatott a Jemenita népdal, a modern palesztinai és a keleti zsidó népdal közötti összefüggésre és ezekből a népdalokból szemelvényeket adott elő. Ezekkel a példákkal bizonyította, hogy a keleti zsidó napdal nem szláv eredetű, hanem közvetlenül a régi zsidó palesztinai népdallal függ össze és a mi zsidó imák dallama nem ezekből származik, hanem a galutban a szomszéd népekét átvett melódiákkal van teli.

Vasárnap délután a Wizo ezidei első dientsét tartotta szépszámu halgatóság előtt. Bleyer Adolf értékes szép előadást tartott „Zsidó

A marosvásárhelyi Wizo leánycsoport nagyon jól sikerült „Láthatatlan bált“ rendezett, melynek bevételét részben a vállalt büdzsé, részben a KKL javára fordította. Miután az anyagi követelményeknek egyelőre eleget tett, most intenzív belső nevelő munkát végezt. Minden héten összegyűlnek és előadásokat tartanak a cionista történetből, azok közül az aktuális zsidó eseményeket revü keretében ismertetik. December hónapban közgyűlésre készülnek.

dó aktualitások” címen. Kiemelte a genfi konferencia nagy jelentőségét, melynek célja a 16 milliónyi zsidóság egységesítése. Utána Leitner Zoltán tartotta heti revüjét közvetlen és szellemes előadásában.

Végül dr. Löwy héber és jiddis dalokat adott elő gitárkísérettel meglelt örösi sikerrel. Az igen nívós diens dr. Markovics Ignác

elnök zárószavaival ért véget. Köszönetet mondott az előadónak a szép előadásért és azt a reményét fejezte ki, hogy a Zs. N. Sz. fel való harmónikus együttműködésünk megadja a lehetőséget a további eredményes kulturmunkára. Reméli, hogy ezután is ilyen szépen látogatott lesz a Wizo diensje, mert a téli szezonra már is nagyon szép és nívós előadásokat készített elő a Wizo kulturbizottsága.

Dr. Löwy Slomo nagyváradi tartózkodása alatt felkereste héber kurzusokat is, ahol elégedésének adott kifejezést, majd szombati délután a Mizrachiban tartott nagysikerű előadást.

Dr. Gellért Miksáné

A toplicai WIZO közgyűlése

Liquornik Amála elnök nyitja meg a gyűlést és beszámol az okt. 27-én tartott mulatságról, amelynek tiszta jövedelme 10.000 lei volt. Titkár folvassa beszámolóját a múlt évi munkáról és megállapítja, hogy a csoport az elmúlt munkában nagyon szép eredményeket ért el. Különös érdemei vannak ebben Liquornik Amála elnöknek, aki fáradhatatlan és önzetlen lelkesedéssel irányítja a munkát. Köszönet jár Liquornik Fülöp urnak is, aki segített a Wizo-csoportnak külön böző akciók keresztülvitelénél. A Wizo-csoport hálás köszönetet mond Liquornik urnak és kéri továbbra is támogatását. A kulturmunka terén is szép eredményeket ért el. Előadásokat tartottak a következők: Liquornikné elnök 4 cionista tárgyú előadás, Grünberger gyógyszerész Ploestiből 2 előadás továbbá Grünbaum Iona, Schauer Etel, Marton Erzsébet alelnök, Dr. Grossfeld Marton, Dr. Schauer Marcu és Reiter Lunka a központ részéről. Ezenkívül rendezes revüket tartottak. A csoport jó sikerűt Herzi ünnepélyt rendezett. Az aradi országos Wizo konferencián Liquornikné elnök képviselte a csoportot. A teastélyek mind jól sikerültek és szép bevételt eredményeztek. A Wizo tagok rendszeresen irtették a Keren Kájemet perselyeket és Liquornikné elnök 28000 lejes eredménnyel folytatta le a Keren Hajeszod akciót. A topli Wizo csoport intervenciójára a Schauer család certifikátot kapott és már alljázott is. A topli Wizo a helyi szegényekről sem felejtkezett meg. Az év folyamán 7.054-lejt juttatott a szegények támogatására. Az év folyamán a tagok száma 39-ről 76-ra emelkedett és a közeljövőben valószínűleg eléri a 100-at. Titkár a jelentése után további munkára szólítja fel a tagokat és

a lelépő vezetőség nevében kéri a közgyűlés felmentvnyét, majd megközöni eddigi bizalmukat. Biedermann Aranka disznóknó elfoglalja az elnöki széket és javaslatokat kér az új vezetőség megválasztására vonatkozólag. Egyhangy lelkességgel választják meg elnöknek Liuornik Fülöpöt. A vezetőség többi tagjai: első alelnök Marton Erzsébet, második alelnök Grünbaum Iona, pénztáros Mármor Mirjám, titkár Schauer Marcu, KKL biztos Abba Rebeka, KH biztos Schauer Etel, ellenőr Teichmann Channa. A választás lezajlása után Liquornikné elnök emelkedik szólasra. Az új vezetőség nevében megközöni megválasztásukat, kéri azonban a tagokat, hogy legyenek bizalommal iránta és segítsék munkájában. Felkéri azonkívül a tagokat, hogy minden panaszokat és kívánságokat hozzák gyűlés elé, hogy ott megbeszélés tárgyává tétessenek és így intézzenek el. Megközöni Biedermann Aranka disznóknónek a választás lefolytatását és átveszi az elnöklést. A közgyűlés elhatározza, hogy a csoport havonként két előadást fog rendezni helyi és idegen előadókkal. Elhatározzák már most, hogy egy előadás megtartására meghívják Weinberger Nándornét Kolozsvárról. Ezenkívül rendszeresen fognak revüt tartani és alkalmi ünnepélyeket rendezni. Elhatározzák hogy a teastélyeket szintén megrendezik. Titkár javasolja egy négy tagu bizottság kiállítását, amelynek feladata a szegényeknek adandó pénz felosztása felett dönteni. A közgyűlés elfogadja a javaslatot és megválasztja a következő hölgyeket: Mármor Lotti Mármor Mirjám, Sucher Erzsébet és Teichmann Channa. Elnök ezután köszöni a résztvevőket megjelenésükért és bezárja a gyűlést.

A brassói WIZO beszámolója az 1933—34 évről

A brassói Wizo csoport ebben az évben főfeladatának tekintette tagjainak számát megsokszorozni. Ez sikerült is, mert a csoportnak ma 80 tagja van, ami kizárólag annak az aktivitásnak köszönhető, amelyet a Wizo egy cionista, mint általában zsidó munka terén kifejt.

1. Ebben az évben is hathatósan támogatta a brassói csoport a Keren Hajeszod akciót és százezer lej jegyzést eszközölt a maga részéről. 2. Január elseje óta a Wizo végzi a Hanoar Hacioni által irtett KKL perselyek ellenőrzését. A KKL havi kimutatásából látható a bevételek emelkedése. A Wizo persely egyedül 2549 lejt jövedelmezett, azonkívül a Wizo ezer lejt Purim alkalmából, és 1500 lejt a bucaresti Palesztina-kiállításra adott. 3. A bucaresti KKL-bazárhoz 88 tárggyal járult hozzá a brassói csoport, amelyekkel kivívta a bucaresti Wizo elismerését. 4. Tagdíjakból eredő bevételeinket a temesvári központnak küldtük be. 5. Átutazó chalucoknak segítséget nyújtottak és néhány brassói fiut és leányt certifikáthoz juttattak. 6. Az erdélyi föderáció baburuha akciójához 30 ruháskával járult hozzá. 7. Az Ussischkin akcióban aktív részt vettek a Wizo-tagok. Brassó felhozott 37.650 lejt erre a célra, amelyből 1050 a Wizo és 600 lejt a Neológ Nőegylet

adott. A csoport munkája elismerésül egy Ussischkin diplomát kapott a KKL főirodától. 8. Kulturális téren is jelentős munkát végzett a brassói Wizo csoport. Számtalan előadást, hangversenyt, kedélyes estét rendezett tagjainak. Különösen nagy tetszést aratott és nagy hatással volt a tagokra Reiter Lunka, az erdélyi föderáció ügyvezetőjének előadása. A következő előadók voltak még: Weiss Iona, Dickmanné, Weinberger, Fischer, Wachtel, Bató Lajos, stb. 9. Különösen szép eredményt ért el a csoport a Palesztina-kiállítással. A kiállítás 25.641 lejt forgalmazott. 1500 lejt kapott a KKL és 1500 lejt a Zs. N. Sz. 10. A büdzsé fedezéséhez a brassói csoport 2000 lejjel járult hozzá. 11. Végül még 30 új tagot kell bejelenteni, akiknek megszerzése nagy részben Guttermanné és Wachtelné érdeme. 12. Jelenti még a brassói csoport, hogy a Wizo és Nőegylet által közösen létesített népkonyha — habár még mindig a 3 vezető asszony, Deutsch Arminné, Engelman Léoné és Elgermé irányítása mellett — az Osé felügyelete alá került. 13. Meg kell még említeni, hogy a Wizo tagok az idej Keren Hajeszod akcióban is aktív részt vesznek. Ma már minden zsidó asszony meg van győződve róla, hogy az ő hivatása közreműködni a Zsidó Nemzeti Otthon felépí-

tésénél, gyermekeit öntudatos zsidó nemzeti alapon álló polgárokká nevelni és a férfiakat is munkára serkenteni. Ebben a reményben a brassói Wizo vezetősége köszönetet mond összes tagjainak és kívánja, hogy a jövőben is lelkesedéssel haladjanak a kitűzött cél felé. Külön elismeréssel kell megemlékeznünk ebből az alkalomból Deutsch Arminné személyéről, a brassói Nőegylet kiváló elnökéről, aki nagy mértékben járult hozzá a Wizo-munka előmozdításához és aki azon nőegyleti elnökök közé tartozik, akiknek meggyőződése, hogy a helyi szociális munka mellett a zsidó nőnek aktív részt kell vennie a Wizo-munkában is.

A temesvári Wizo konyhaművészeti kiállítás. November 11-én tartotta a temesvári Wizo a Magyar Ház nagytermében nagyszámu konyhaművészeti kiállítását. Bártran használhattuk a „nagyszabásu“ jelzőt, mert ilyen irányú kiállítást még nem látott városunk, ahol pedig évenként rendeznek különféle alakulatok, nemzsidók, ilyen rendezvényeket. De a város Wizo hölgyei agilitasokkal felülmultak minden eddigi munkát, és fáradságot nem kimélve, már hetek óta buzgokodtak a kiállítás sikerének biztosításán. Munkájuknak meg is volt az eredménye, azt hisszük, ilyen nagyszabásu, ilyen nagysikerű eredményre talán maguk az asszonyok sem számítottak. Reggel 10 órától éjfélig állandóan nagy tömeg tolongott a kiállítási tereben és jellemző volt, hogy este 9 óra felé a tömördek enni és inni való teljesen kifogyott. De érdemes is volt a kiállítást meglátogatni. Mindent ami a szem-szájnak ingere, szokatlan, de izlése, csábító és nygerjesztő kiállításban volt jelen. Oly tömege az enni valóknak és oly eredeti eddig nem látott formákban kiállítva, hogy az ember azt sem tudta, mit nézzen meg előbb. Torták, késztek, hús és cukorkaneműk, tojásételek, különféle változatban, különféle alakban szerepeltek, úgy hogy a legtöbben azt sem tudták mi az, amit a szemük lát. Profik és amatőrök, cukrászdák, csemegekereskedők, vendéglősök és csak háziasszonyok versenyeztek egymással, hogy minél eredetibb, minél szebb kiállítás, „tárgyakkal“ lepjék meg a közönséget. Ez az igyekezet sikerült is. A látogatók pedig honorálták az igyekezetet és nem fukarkodtak sem a dicsérrel, sem az anyagi elismeréssel, a vásárlással. Érdekes az is, hogy a közönség nem a gazdag kiállítást, hanem inkább az ötletességet jutalmazta, a legjobb és legszebb talak kiválasztási versenyé alkalomával. E versenyen értékes díjak voltak kitűzve és a közönség a belépőjegyhez mellékelt szavazó lappal mutathatta ki véleményét. Első díjat nyert egy álma aranzsmannal, amely kemény tojásból készült Mann Emilné, második díjat egy szendvics tortaival Baruch Salamonné, a harmadik díjat egy gyönyörűen elkészített hallal Reiter Lunka, negyedik díjat egy csokoládéból készült cukrozott gyümölcsöt tartalmazó gyümölcsös kosárért Lengyel Józsefné, ötödik díjat egy várat ábrázoló hdeg husos táliért Linder Anny, és hatodik díjat csokoládés fatörzsről Liebmanné. Csak egy hiba volt, kevés volt a díj és kevés volt az első díj, mert az ember, ha szíve szerint választott volna 10 első és két-háromszor annyi további díjat osztott volna ki. De, ha a kiállítás megérdemlik a dicséretet, nem kevesebb dicséretre méltó a rendezők munkája sem. Már említettük, hogy hosszú ideig tartó előmunkálatok előzték meg a gyönyörűen sikerült rendezvényt, amely munkából a helyi Wizo vezetősége, élükön Handler Elzével és dr. Nobel Sándornéval, akik mellett az országos vezetőség dr. Roth Dezsőnével és Reiter Lunkával szintén derekasan kivették részüket. Feltétlenül megemlítést érdemelnek még a többi Wizo hölgyek. Hiszen annyi munkát végeztek oly buzgalommal dolgoztak, hogy nevéket kihagyni nem lenne szabad. De szolgáljon a mi mentségünkül, hogy annyi érdemes nevet kellene kiírunk, hogy ehhez ez a hely szűk lenne és szolgáljon nekik az a tudat elismerésül, hogy munkájuknak meg volt az eredménye és az ő munkájuk nélkül nem lehetett volna ma egy ilyen sikerről beszámolni. A temesvári Wizo végeredményben ismét beigazolta, hogy ha akar, akkor tud eredményeket felmutatni és hogy mintaadó példa gyanánt szerepelhet az egész ország, nem csak Wizo, hanem minden más cionista szervezetre is. (R. I.)

Dr. Celina Szokolov előadása a tel-avivi WIZO-klubban

A napokban tartotta meg a telavivi Wizo első évnívó nagygyűlését, melynek keretében Nachum Szokolovnak a leánya, dr. Celina Szokolov tartott nagyszabású beszámolót az elmúlt év cionista munkájáról. A gyűlés megnyitása után *Léb Jaffe* asszony és dr. Helene Kagan üdvözltek az illusztris előadónót a különböző palesztinai szervezetek nevében, majd dr. Celina Szokolov emelkedett szólásra és közvetlen, a hallgatóságot magával ragadó módon tartotta meg előadását, melynek során megemlítette, hogy az ezévi Keren Hajjeszod kampány levezetésére Délafrikában voltak, hol nem bírták eléggé csodálni azt az odaadó lelkesedést, melylyel minden cionista munkát elvégznek. A délafrikai Keren Hajjeszod kampány sikere nagyrészt az ottani Wizonak köszönhető. Johannesburgban történt, hogy hatszáz Wizo hölgy gyűlt össze és Nachum Szokolovnak négyezer lírát nyújtott át a Keren Hajjeszod céljaira. A Wizo az utóbbi években nagy népszerűségnek örvendő világszerte, de a délafrikai népszerűség felülmúlja a világ bármelyik országának „Wizo népszerűségét”. Egyetlen alkalom sem mulhatott el anélkül, hogy ne hallatszottak volna kérések dr. Celina Szokolov felé, hogy beszéljen valamit a Wizeről. Beszéljen a Wizo palesztinai intézményeiről, a mezőgazdasági farmokról, a célkitűzésekről, melyek megvalósítására várnak. Ennek a meleg, zsidó atmoszférának a megteremtésében sokban hozzájárult az, hogy az elmúlt években sok Wizo hölgy kereste fel Palesztinát, ahol meggyőződhetek a palesztinai cionista építés fontosságáról és missziójáról, de nem kis mértékben járult hozzá a Wizo állandó, lankadatlan cionista propagandája, hogy felbressze az emberekben a cionista munka utáni érdeklődést. Nincs ma zsidó asszony Délafrikában, aki ne kísérelné érdeklődni a cionista munkát. Nemrégben alakult meg Uganda fővárosában (Nairobi) a Wizo csoport, melyet Haymann asszony szervezett meg.

Dr. Celina Szokolov szavai után Wilenskynek mondott köszönetet a Wizo nevében az előadónőnek előadásáért és hangsúlyozta annak a szükségességét, hogy erős kapcsolat épüljön ki a különböző országbeli Wizo federációk között.

A „Hadassa” kongresszusa Washingtonban

Október 14-én nyílt meg Washingtonban a Hadassa, az amerikai cionista nők országos szervezetének ezévi nagygyűlése. Különös jelentőséget ad a most megnyílt gyűlésnek az a tény, hogy ezúttal mint önálló és teljes autonómiát élvező cionista szervezett ült össze első alkalommal a konferencia és végül, mert most valósul meg a Hadassa régi vágya és álma: felépíti a jeruzsálemi egyetem mellett, a Scopus-hegyen, a nagy egyetemi klinikát és kórházat, amelynek alapkövét már a napokban le is rakták Jeruzsálemben. A Hadassa eddig egy része volt az amerikai cionista szervezetnek és azon keresztül volt tagja a világmozgalomnak. Most teljes autonómiára tett szert.

A Hadassa renkívül erősen ki van építve, 40.000 tagja van, céltudatos vezetőséggel és — nem politizál.

A Hadassát Brandeis szelleme, a gyakorlati munka hatja át. Ezt a szellemet régy Hadassa-asszony ápolja. Ezek: Rebeca Kóhut Henriete Sold, Mrs Robert Sold és Mr. Stephen Wise. Henriete Sold egyenesen körülrajongott vezére és védőangyala a Hadassának. Az elmúlt év, dacára a súlyos gazdasági válságnak, igen nagy sikereket hozott a Hadassának. Öt ezer új tagot szerzett és 315.000 dollárt fordíthatott Palesztinában levő műveire és intézményeire. Igen értékes kulturmunkát is végez tagjai között. Új generációt nevel az amerikai zsidóságnak és olyan rétegekbe is beviszi a zsidóságot, amelyek már-már teljesen elvesztetteknek látszottak.

A Hadassa számos intézményét Palesztinában, különösen az egészségügyi intézményeket, igyekszik átadni a palesztinai jövőknek, azonban még néhány évig fog tartani, amíg teljesen visszavonulhat ettől a munkától. Most az egyetemi kórház felépítésével olyan intézetet létesít, amelynek párja nincs az egész keleten. Szükség van Palesztinában egy jól felszerelt, modern központi inté-

zetre, ahol egyrészt az orvosok tovább képezhetik magukat, másrészt ahol az orvosi tudomány az eddiginél nagyobb mértékben állhat rendelkezésre a palesztinai lakosságnak. 25 holdnyi területen építi a Hadassa a Scopus-hegyen, közel a héber egyetemhez ezt a klinikát, amelynek alapkövét a Hadassa konferenciájának megnyitásával egyidejűleg okt. 14-én rakták le Palesztinában.

A Hadassa minden csoportjának külön kulturális osztálya van, amely tanul és tanít. Bevezették az Oneg Sabbath intézményét és a héber nyelv és irodalom elsajátítását nagy eredménnyel propagálják. Az elmúlt évben

pompás kiállítás, mintegy 400 oldalra terjedő könyvet adott ki a Hadassa „Modern cionizmus” címmel. A könyv ismerteti a cionizmust és bőven foglalkozik az újjáépülő Palesztinával. A könyvnek óriási sikere volt, már a második kiadás jelent meg. Külön intézménye a Hadassának az „ifjú Hadassa”, amely leány tagokból áll és amelynek már eddig is 10.000 tagja van. Az ifjú Hadassának külön munkaköre van Palesztinában. Jeruzsálemben apolónok számára iskolát tart fenn, egy gyermek telepet és egyéb intézményeket támogat

Dr. S. M.

A WIZO leányháchsárája Csehszlovákiában

Ada Fischmann, aki mint a Wizo és a palesztinai dolgozó nők tanácsának delegátusa tanulmányuton van Közép- és Kelet-európában, prágai tartózkodása során, különböző megbeszéléseket folytatott a csehszlovákiai Wizo Végrehajtó-bizottságával és a Hechaluc központjával. A tárgyalások eredményeként a chalucák kiképzésére külön osztályt létesítettek a csehszlovákiai Hechaluc keretében a Wizo közreműködésével. Ebben az osztályban a Wizo paritásos munkakört kap. A chalucanevelő osztály feladatai többek között a következők:

- Megfelelő munkahelyek keresése, melyek egy ilyen szakszerű kiképzés feltételeinek eleget tesznek.
- A chalucák kiválasztása.
- Ezeknek a háchsárának gazdasági biztosítása.

Az okok közül, melyek szükségessé tették egy ilyen szakszerű leánykiképző osztály megteremtését, a legfőbb az, hogy nagy szükség mutatkozik az olyan leányok allijázásában, akik valamilyen ipari szakmát bírnak, különösen most, hogy a leányallija egyre nagyobb mértékben jön Erec Jiszráélbe. Ezzel megoldódik a palesztinai nő önállóságának kérdése is. Palesztina gyors fejlődése és lüktető előrehaladása szabadá tett több pályát a zsidó nő számára, olyan pályákat, melyek sehol sem állanak nyitva nők előtt. Egy racionális mezőgazdasági kiépítése elengedhetetlenül szükségessé teszi a nők részére hasonló kiképző farmok létesítését. Ezek a kiképzőfarmok, csak akkor felelhetnek meg teljes határukra, ha az átrétegződéssel való közvetlen összefüggést már a galutban találják meg a lányok. Ez az összefüggés eddig hiányzott. A palesztinai dolgozó nők

tanácsának és a Wizonak alig volt, mondhatni egyáltalán nem volt, befolyása a galuti chalucszövetségek munkájára, jól lehet több országban, így csehszlovákiában a Wizo jelenlétén keresztül a Hechaluc pénzügyi fenntartásához. Szükséges, hogy már a háchsárán tisztában legyenek a leányok a produktív munkalehetőségekkel, ha nem akarjuk, hogy az allija megtorpanásukhoz és meghasonlásokhoz vezessen. Fontos, hogy a Wizo és a Moacát Hápoalot tanulóleányokat kapjon megfelelő számban a galutból, melyek alkalmasak tanerők kiképzésére. A legstürgebb feladat a leányoknak Palesztinára való előkészítését szisztematikusá tenni a diaspórában, mely rendszeresség a növekedő chaluc céljaitól kell hogy legyen áthatva. Nem ez az első hasonló megmozdulása a Wizonak. A mozgalom megindulása óta élénken foglalkoztatja a konferenciákat a „saját háchsára” követelménye és a varsói Wizo hivatkozhatik is hasonló tevékenységek re, mely azonban a Hechaluc kikapcsolásával történt és ezért politikai támogatások felületül szolgált.

A csehszlovákiai kezdeményezés lényegesen különbözik ettől. Itt a Hechaluc keretében történik ez a kiképzés, de ez nem kötelezi a leányokat, hogy egyúttal a Hechalucnak is tagjai legyenek. Ennek sok előnye van. A Hechaluc tapasztalatai alapján biztosítja a szakszerű és gyökeres háchsárát és meg van a remény arra, hogy a Wizo munka ilyen irányra való kiterjesztése, alkalmas lesz arra, hogy a galut zsidó asszonyait tudatára ébressze azoknak a feladatoknak, melyek nevelési, gazdasági és társadalmi téren várnak rájuk a zsidó országépítés művében.

H. St.

A modern gyermek-pedagógia

Írta: Bár Magda

I.
A „Zsidó Asszony” hasábjain most nem a zsidó asszonyokkal fogunk foglalkozni, hanem a jövő generációval, a mi gyermekeinkkel. Nekünk, zsidó anyáknak az a fontos történelmi hivatásunk, hogy gyermekeinket egész embernek és önértékes zsidóként neveljük. Akik ismerik a multat és tudják, hogy övék a jövő.

A mai értelemben vett gyermek-higiénéről nem régen tudjuk, hogy a gyermek testi fejlődése különböző törvényeknek van alávetve, hogy racionálisan táplálva makacs betegségektől óvjuk meg, ezek a megismerések a nagy nyilvánossághoz nem jutottak el, tehát hasznát nem tudták venni. A kicsikét csak kényeztetik, gondolkodás nélkül táplálják és mivel nem ismerték a veszélyeket, különböző ragályoknak tették ki. A szülőknek az volt a gondja, hogy szorosan fasziba rakkják, az orroszkáját gyakran kell huzni és nyújtani, hogy szép formát kapjon, a fejét sapkába tenni, hogy szép füleket kapjon. Ehhez hasonló látunk a gyermek lelki struktúráját illetőleg is.

Igaz, törődünk a gyermek ész- és kedélybeli fejlődésével, de elnézzük a földgögr: a gyermek lelket. Nevelni annyit jelent, mint felszínre hozni azt, ami a lélek eldugott mély ségeiben van, tehát individuálisan kell nevelni.

A felnőttek akaratlan egoizmusa sötétben tartotta a gyermek lelket. A felnőtt ember elég gyakran akadályozza a gyermek fejlődését, ahelyett, hogy elősegítené. Aki szükség nélkül segít a gyermeknek, meggátolja a fejlődésben, pld., ha mi a legjobb szándéktól vezérelve mosdatjuk, etetjük, felöltöztetjük, levetkőztetjük s így tovább. Később pedig midőn a gyermek már nagy, ugyanabba a hibába esünk és a szellemi táplálékot ugyszólván falatonként a szájába adjuk, a gyermekben azt a nézetet keltjük, hogy nélkülünk, felnőtték segítségével nélkül sem tudnak elintézni és ez így folytatódik tovább. Ezt revetjük nevelésnek. Mi, szülők azon a nézeten vagyunk, hogy a gyermek mindent szellemi és kedélybeli és karakterét nekünk köszönheti. De ez egy önző bükközés,

mert a tapasztalat az mutatja, hogy a fejlődésben segítségére lehetünk ugyan, de azt megteremtani nem tudjuk. Ez a segítség azonban sohasem történhet olyan formában, hogy a gyermeket elnyomjuk.

Fontos a gyermeket megfigyelni, eltávolítani minden akadályt, amely a fejlődésben meggátolhatja. Amennyire csak lehet, engedjük a gyereket mindent egyedül csinálni. Ezt úgy képzeljük: minél kevesebb szóval, de annál több és biztos példával tanítjuk meg a dolgokra. Ezenkívül megtanítjuk azaz megmutatunk minden szükséges mozgást például, felkelti, ajtót zajtalanul betenni, stb. A gyerekek könnyen tanulnak és különösen érdekli őket az, amit egyedül, a nagyok segítségével nélkül tudnak megcsinálni. Feltétlenül önállóságra tanítsuk, az akaratát ne törjük meg, mert sok felnőtt ember, aki nem képes valamit határozottan akarni, majdnem mindig annak az áldozata, hogy gyermekkorban a szülők zsarnokmódra elnyomták az akaratukat.

Evvel természetesen nem mondjuk, hogy mindent meg kell engedni a gyermeknek, hogy azt tegye, ami éppen eszébe jut. De hogy. Ha valami helytelen elkövet, ne gondoljunk, hogy ő tudja, ez meg nem engedett dolog. Mi mindent a saját szempontunkból ítélünk meg, a gyerek egész másképp gondolkodik. Tehát szépen nyugodtan megmagyarázzuk, miért nincs megengedve. Rosszat szándékosan nem igen tesz a gyermek.

Természetesen, józan gondolkozással anyák tisztában vannak azzal, hogy a gyermeket ijesztgetni nem helyes dolog. Az ijesztgetés a gyermek idegzetére ártalmas hatást is gyakorolhat, így sokszor pusztán megdondolanságból ráijesztenek a gyermekre, részint, hogy elhallgattassák, részint, hogy az ijedő gyermek komikusnak tetsző rémületésszel elmulassanak. Korántsem akarjuk ezzel azt mondani, hogy a gyermektől minden lelki emóciót távol kell tartani, ez szükségtelen, sőt szélsőségekre vezetne. Öröm és fájdalom egyaránt érheti a gyereket, ezektől ő sem mentesíthető, hiszen fejlődik és alakul a gyermek kedélye is. Csupán arra gondoljunk mindig, hogy az ijesztgetés előidézte félelem-

érzettel, legjobb esetben is oly lelki tulajdonságot oltunk a gyermekebe, amely semmiképp sem lesz jó vezető az élet útjain.
(Folytatjuk.)

WIZO-HIREK

Bihari Árpád pedagógus folytatja sorozatos előadását kedden, f. hó 27-én délután fél 5 órai kezdettel Wizo-tea keretében: A gyermek étkezése és rituális élete címmel. Az előadás ugyancsak a Salom Klubban, Szentlélek ucca 6. szám alatt lesz megtartva. Az érdeklődőket ezuton hívja meg a Wizo vezetősége.

A pécskai Wizo hírei. Pécskán újabb megkezdődött a Wizo-élet. Október 27-én egy új alakuló gyűlés lett összehívva, melynek keretében a következő tisztikar lett megválasztva: Elnök: Fülöp, dr. Harnik Anna, alelnökök: Friedmann Ferencné, Kohn Mihályné, titkár: Kuliner Pálné. Jegyző: Jakobovits Rózi. Pénztárnok: Eliás Andorné. Háznagy: Guttman Ignác. Vigalmi bizottság: Kuliner Gyuláné, id. Roth Mártonné, Jakobovits Szerénke, Steiner Rózi, és Bözi. Ellenőrök: Meser Ferencné, Gralitzer Nándorné, Kramer Jánosné. KKL-biztos: ifj. Roth Mártonné, Kuliner Rózsika. Választmányi tagok: Weimann Imréné, Czeizler Jánosné, Deutsch Katka, Kertész Pálné, Goldberger Sándorné, Folyó hó 3-án, szombat este kezdetét vették a már tavaly bevezetett kéthetente kulturálódással egybekötött teastealyk. Háziasszonyok voltak: Braun Ignác, Deutsch Katka és Deutsch Ionka, akik szíves fáradásukkal, tették vonzóbbá az estét. Tea előtt Fülöp, dr. Harnik Anna, elnök údvözlötte a megjelenteket, felhívta figyelmüket a Palesztina-épitő munkára. Azután dr. Friedmann József, hitközségi elnök tartott magas szárnyalású beszédet, az általa megszokott közvetlen modorban a zsidó nőről és annak szép hivatásáról. Majd Guttman Ignác kántor üdvözlötte a jelenlevőket és buzdította a Wizo hölgyeket az új munkaév lelkesebb munkájára. Beszédében rámutatott, hogy milyen nagy jelentősége van a zsidó nőnek, főleg, a zsidó anyának gyermekeik nevelésével közelebb hozni és megérteni egymás zsidó testvéri szavát. Bibliai idézetekkel tette szemléltetővé és szinnes beszédet, mely legelőtte a halgatóság figyelmét. Végül Kohn Mihályné alelnök buzdította az ottlevőket és nagyobb tevékenységre a Wizo tagokat. Felmerült a terv egy Chanuka-ünnepély megrendezésére. Reméljük, hogy eredményes Chanuka-ünnepély sikerül majd rendezni.

A nagyváradi Wizo hírei. A Wizo a Zs. N. Sz.-el karöltve saját Otthonában str. Nicolae Iorga 19 (Zöldfa ucca 19. I. emelet) a közönség óhajára szemináriumszerű rendezésben ismerteti fogja a cionizmus és a vele összefüggő problémákat. Az első ilyen irányú előadás dr. Markovits Ignác elnök tartja, majd Leitner Zoltán a zsidó élet legfrissebb híreit ismerteti. Előadás november 25-én délután 5 órakor. Belépés díjtalan.

MELANIE EIGER, a brassói Wizo elnöknője az erdélyi föderáció képviselőletében résztvett az óromániai Wizo —ACFE — napokban lezajlott konferenciáján, melyről a következőképpen számol be: Október 28-án délben megnyitó ülés. Az üdvözlő beszédet héberül és románul S. M. Margules tartotta. Következtek az üdvözlések melyek során felszólt dr. Ráchel Klompus is, aki nagy tetszést aratott. Délután nagyszerű zsidó koncerten vettek részt a delegátusok. Másnap kezdődtek a tanácskozások a központi vezetőség és 27 delegátus részvételével. A tárgyalások sorrendje a következő volt: Bevezetést tartott Margulesné, azután dr. Klompusné beszélt a palesztinai intézményekről, a Wizo munkaköréről és kötelezettségeiről. Előadását vita követte. Azután az egyes osztályok tartották meg beszámolójukat. Az Avodah leányegylet csatlakozott a Jung Wizo világszervezetéhez és átvette annak alapszabályait. A Tarbut nagyon szépen támogatja a Wizo-t hebraizációs törekvéseiben. Harmadnap következett Eigner beszámolója az erdélyi föderáció munkájáról. A beszámolót nagy tetszéssel fogadták és elhatározták, hogy minden erdélyi Wizo konferenciára küldenek egy delegátust. Következtek még tárgyalások a Wizo-KKL munkáról, hazáról, stb. Következett egy Ajánokból kiküldött chaluc referátuma a szniffiken tett látogatásáról. Eigner nagyszerű impressziókkal távozott az ACFE konferenciájáról, megállapítva azonban, hogy ezen a konferencián tanulta meg igazán elismerni az erdélyi Wizo teljesítményeit.

A ZSIDÓ ASSZONYT
Bárja az erdélyi WIZO temesvári központja, Pinta Asszoni 4.

Nincsenek eltagjai között. Páternécség megc hogy Pernot igaz net többi tagjai a bíróságok előtt ismert ügyekben

Borzalmas nemzetközi kiáll jelentik: Sulyos s nap délután a ne A belga pavillon összeomlott 50 méter szélességbe testét szedték k vettek kórházba. romok között. A ben a kód miatt veszélye miatt omlást a legutó okozták.

Egyre nő a egyházból kilépő Berlinből jelentik házból kilépett nő. Baden, Würt nover és Szilézia is elvált a biroda

Bevezetik a met Szovjetország lentik: A hatóság kenyér szabad k re. Egyelőre 175 nyérforgalom 193

Gyomor- és nyosság, erős t tok a gyomorhég gyomorsavutaleng „Ferenc József” leg többzör rövid évő országaiar tok igazolják a értékes hatását betegségek eseté lépnek fel.

Megérkezett követ. Szófiából első szófiai szov Boris királynak

Vakmerő Brassóból jelent követett el tegn más községben. l kájába és össze- és feleségét, ma diták azután falált pénzt és zokatat súlyos házba. Miután elkövetek bető pánik uralkodik

Hivatalosan katonai konyon Hivatalosan cáf ország és Ausz töttek volna.

Nyolcszáz működni a sa Saarbrückenből 860 választási é déken. Svájci, rák, akik egy nek, vállalták az egyes irodák

A város s z áció WEI FIVÉR szörmesz olcsó

HIREK

Nincsenek ellentétek a francia kormány tagjai között. Párizsból jelentik: A miniszterelnökség megcáfolja azokat a híreket, hogy Pernet igazságügyminiszter és a kabinet többi tagjai között ellentétek volna a bíróságok előtt jelenleg folyamatban levő kamert ügyekben.

Borzalmas szerencsétlenség a brüsszeli nemzetközi kiállítás területén. Brüsszelből jelentik: Súlyos szerencsétlenség történt tegnap délután a nemzetközi kiállítás területén. A belga pavillon egyik vasból készült része összeomlott 50 méter hosszúságban és 40 méter szélességben. Eddig hét munkás holttestét szedték ki és 20 súlyosan sebesültet vittek kórházba. Még három holttest van a romok között. A mentési munkálatok részben a kő miatt, részben a további beomlás veszélye miatt nehezen folytak. Az összeomlást a legutóbbi napok állandó esőzései okozták.

Egyre nő a hivatalos német birodalmi egyházból kilépő protestáns egyházak száma. Berlinből jelentik: A hivatalos birodalmi egyházból kilépő protestáns egyházak száma nő. Baden, Württemberg, Bajorország, Hannover és Szilézia után most a porosz egyház is elvált a birodalmi egyháztól.

Bevezetik a kenyér szabad kereskedelmét Szovjetországban. Moszkvából jelentik: A hatóságok intézkedéseket tettek a kenyér szabad kereskedelmének bevezetésére. Egyelőre 175 városban lesz szabad a kenyérforgalom 1935 január 1-től kezdve.

Gyomor- és bélhurut, az emésztés hiányossága, erős bomlási és erjedési folyamatok a gyomorbélhuzamban, bébaktérium- és gyomorsavtúltengés az enyhe természetű „Ferenc József” keserűviz használata által leggyakrabban rövidesen megszűnnek. A forró évszázadokban észlelt orvosi tapasztalatok igazolják a Ferenc József víz rendkívül értékes hatását vérhasnál és olyan gyomorbetegségek esetén, melyek váltóállással együtt lépnek fel.

Megérkezett Szófiába az első osztrák követ. Szófiából jelentik: Raszkolnyikov, az első osztrák követ tegnap átnyújtotta Boris királynak megbízólevelét.

Vakmerő rablóátadás Brassó mellett. Brassóból jelentik: Vakmerő rablóátadást követett el tegnap két ismeretlen egyén Timis községben. Beholtak Maus mérnök világlámpa és össze-vissza szurkálták a mérnököt és feleségét, majd megkötözték őket. A banditák aztán magukhoz vették a házban talált pénzt és ékszeret és eltűntek. Az áldozatokat súlyos állapotban szállították kórházba. Miután a banditák más villáklámpa is elkövettek betöréseket, a lakosság körében pánik uralkodik.

Hivatalosan cáfolják az olasz-osztrák katonai konvenció híreit. Bécsből jelentik: Hivatalosan cáfolják azt a hírt, hogy Olaszország és Ausztria katonai szerződést kötöttek volna.

Nyolcszázhatvan választási iroda fog működni a saarvidéki népszavazáson. Saarbrückenből jelentik: A népszavazáskor 860 választási iroda fog működni a Saarvidéken. Svájc, luxemburgi és hollandiai bírák, akik úgy franciául, mint németül értenek, vállalták a választási elnöki tisztséget az egyes irodák élén.

A város szenzációja a WEISZ FIVÉREK szórmaszálon

olcsó bundavásár akciója
Minden bunda 15-20 százalékos engedménnyel lesz 10 napig árusítva.
Használja ki e kivételes alkalmat

Lemondással fenyegetőzik Manolescu Strunga iparügyi miniszter

Ujabb konfliktus az iparügyi miniszter és a Banca Nationala között a kontingentálás miatt

Bucuresti-Bukarest, november 24. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „ABC” jelentése szerint Manolescu Strunga iparügyi miniszter és a Banca Nationala között újabb konfliktus tört ki a kontingentálás kérdésében. Mint ismeretes, az új kivitel-behozatali rendszert nem lehetett november elsejével életbe léptetni. A rendszer technikai feltételeinek hiányos előkészítése folytán a kivitel súlyos károkat szenvedett. A komolyabb következmények elkerülése érdekében a kormány november 27-re halasztotta el az új rendszer alkalmazását. Tegnap kellett volna a kormány gazdasági bizottságának véglegesen döntenie a rendszer életbe lépéséről. A bizottsági ülésen, amelyről egyébként már beszámoltunk, Tatarescu miniszterelnökön kívül Slăvescu, Inuletz, Franasovici, Sassu és

Manolescu Strunga miniszterek, valamint Constantinescu, Valer Roman és Leon professzor alminiszterek vettek részt.

Manolescu Strunga részletes expozéban ismertette az új rendszer intézkedéseit, majd, mint az ABC írja, rámutatott arra, hogy a rendszer alkalmazása súlyos nehézségekbe ütközik a Banca Nationala merev magatartása miatt. Az iparügyi miniszter bejelentette, hogy amennyiben a jegybank továbbra is obstruálná a tervezet életbe lépését, úgy a maga részéről el van határozva arra, hogy lemond miniszteri méltóságáról. A kérdéshez Tatarescu miniszterelnök és Slăvescu pénzügyminiszter is hozzájárultak. Kormánykörökben behatóan kommentálják ezt a konfliktust, amelynek beláthatatlan következményei lehetnek.

Kavarodás egy temesvári olasz állampolgár kiadatása körül. Bukarestből jelentik: A bukaresti olasz követség kérte egy Nucitelli Igitó nevű olasz állampolgár kiszolgáltatását, akit csalással vádolnak. Nucitelli Temesvárt él és ott le is tartóztatták. Ott kijelentette, hogy politikai emigráns és nem követett el magánjogi büncselekményt Olaszországban. A lefolytatott nyomozás megerősíteni látszik ezt az állítást, amit Lugosiaru román követ közölt is az olasz kormánnyal. Olaszország azonban fenntartja a kiadási kérelmet. A temesvári ügyészség megtagadta a kiadást és felterjesztette az ügyet az igazságügyminiszterhez, aki azt a legközelebbi minisztertanács elé fogja terjeszteni.

Aki a wesminsteri herceg és Picaver felesége volt... Csernovichból jelentik: A városi kórházban hányatott életű asszonyt szenvedett ki tegnap. Johanne Marietta a neve és ezelőtt 20 évvel egyike volt a legelegánssabb bécsi nőknek. A világháború elején Picaverhez, a világhírű tenoristához ment feleségül, akitől azonban négy év múlva elvált és Jakabffy magyar pénzemberhez ment. Az angol király sógora, a westminsteri herceg kedvéért őt is otthagya. Később egy fiatal bukovinai bojár vette el feleségül, akitől azonban elrabolta a morium. Teljesen leszegényedve tragikus körülmények között halt meg.

Ma vasárnap a ROYAL SLÁGER-MOZGÓBAN
PAGANINI
LEHÁR, FERENC operett világláger.
Fősz.: IVAN PETROVICI, Adèle Sandroek, Theo Lingen.
D. e. 11-kor matiné: SHERLOCK HOLMES. 7 és 12 lejes helyárak.

Hallással fenyegettek meg egy brassói milliommot. Brassóból jelentik: Rudolf Korder, a város egyik leggazdagabb kereskedője, ismeretlen tettesektől levelet kapott, amelyben felszólítják, hogy tíz napon belül egy Brassó környéki hegy lábánál megjelölt helyen kétszázezer lejt helyezzen letétbe, ellenkező esetben meg fogják gyilkolni. Korder a levelet átadta Radu Pascu brassói főügyésznek, aki azonnal szigorú vizsgálat lefolytatását rendelte el.

Zeletzky beteg. Bukarestből jelentik: A jilvai börtön igazgatósága közölte a felsőbb hatóságokkal, hogy Zeletzky néhány nap óta beteg fekszik cellájában és nem vehet részt a Marulis pénzügyi ellenőr által ellene indított rágalomzást per főtárgyalásán.

Rövid hírek mindenin. Virginia amerikai tagállam déli részén hatalmas erdő tűz pusztítanak. Egyik tízezer lakosu várost teljesen körülzárva tartja az erdőtűz. Miliciát vezényeltek ki az oltási munkálatokhoz. — Catanzaróban letartóztattak egy uzorszánt, aki évek óta 30-40 százalékkal helyezte ki pénzét a részurólók között. A házkutatás során sok ékszer, egy zsák aranyat és nagy összegekre rugó jó váltókat találtak nála. Vagyonra kétségtelenül meghaladja az ötmillió lírát. — Az Evening Standard sághal jelentése szerint februárban kísérletképpen légi postaforgalom indul meg a kínai partvidék és Sanfrancisco között. Ilyen módon három napon belül eljuttathatják a postát egyik kontinensről a másikra a Csendes-óceán felett. — Münchenben ma avatták fel az osztrák-német határvidéken síjárörben egy évvel ezelőtt osztrák golyótól halálra sebzett Schuumacher német katona síremlékét, amelyen ez a felirat áll: ő is meghalt a német földért. — A tegnapi esti ciklon 30 házat döntött romba Athénben, amelyekből 7 halott holttestét, hozták napvilágra. Több száz házat elöntött az ár. — Kölnből jelentik, hogy egy ottani mechanikus olyan autót konstruált, amellyel a vízben is járni lehet, mert a kerekek evezőké alakíthatók át. A találmánynak nagy jelentőséget tulajdonítanak. — Ugy hírlik, hogy francia-osztrák konzorcium alakult a Mont Blanc alatti alagút megépítésére. Az alagút hossza 12 kilométer lesz.

Miklós herceg örökségi pere a romani törvényszék előtt. Bukarestből jelentik: Beszámoltunk a perrel, amelyet Miklós herceg indított Eliza Nevrouz Khan, Románia volt bécsi követe özvegyének örökségéért. A néhány hónappal ezelőtt elhunyt asszony 1921 november 15-ől keltezett, sajátkezűleg írott és aláírt végrendeletében vagyonának tekintélyes részét Miklós hercegre hagyományozta. A természetes örökösök azonban birtokba vették az örökséget és jogi képviselőik útján a romani törvényszék előtt kifejtették, hogy az örökösök grandomániában szenvedtek, tehát nem volt beszámítható állapotban, midőn végrendeletet írtak. Mindenekelőtt is kérték azonban bizonyításokat annak, hogy a szóbanforgó végrendelet aláírása csakugyan az örökösöktől származik. Miklós herceg képviselője Stoicescu bukaresti ügyvéd ezzel szemben bizonyítani igyekezett, hogy az aláírás valódi és hogy az örökösök teljesen normálisak voltak. A bíróság december 14-re halasztotta a tárgyalást.

Milliókkal károsította meg az államot egy jasi gyár. Bukarestből jelentik: A pénzügyi hatóságok tegnap ügyességi segédlettel házkutatást tartottak a jasi Rameder-gyár irodájában. A gyár ellen ismeretlen egyén feljelentést nyújtott be, hogy kétféle könyvvitel vezet. Az irodahelységben csakugyan megtalálták a hatóságoknak és a cég magán cékjait szolgáló könyveket, amelyeket lepecsételtek. Azt hiszik, hogy a rendszer segítségével a gyár sok millióval károsította meg az államot.

Utazó, aki megszökök cégének autójával. Bukarestből jelentik: A galaci Petalas és Athanaszisz vegyszergyár éveivel ezelőtt utazóként alkalmazott egy Rubin Tennenbaum nevű bukaresti származású egyént, aki-ben a cég vezetői teljes mértékben megbiztak. Röviddel ezelőtt egy Chevrolet autót bocsátottak az utazó rendelkezésére, amellyel Tennenbaum főleg inkasszó-küretakat tett. Egy szép napon azonban Tennenbaum nem jelentkezett a heti inkasszóval és vele együtt eltűnt az új Chevrolet-kocsi is. A cég feljelentést tett a rendőrségen, amely megindította a nyomozást.

Gütermann-féle varró- és gomblyuk-selyem

A varróselem előnye, hogy egyenlő értékű a nyerselyemmel.
A varróselem tiszta selyemből készült
A varróselem szintartó
A varróselem ellentáll az időnek
A varróselem fénye természetes
A varróselem több mint 600-féle aminben készül
A varróselem olcsó
A varróselem puha, elasztikus és a varrásnál alkalmazkodik a ruhadarabokhoz
A varróselem felhasználásánál a szemek nem szakadnak el
A gypaju vagy selyemszövetek festésénél a varrás csak akkor kapja meg az új színt, ha gépselymet alkalmazunk. Figyeljen jól tehát, hogy ruhája mivel lesz megvarrva.
Ne takarékoskodjon a varrásnál.
A varróselemnek nincs párja.
Használjon tehát GÜTERMANN varróselemet, az a legjobb

Gütermann & Co. S.A.R.
Bucuresti

Zsidó kereskedősors. Bukarestből jelentik: Rabinovitz Náthán jasi kereskedő felakasztotta magát és meghalt. Tetteinek oka: az anyagi gondok. Az utóbbi évek kedvezőtlen üzletmenete folytán az egykor gazdag kereskedő eladósodott. Kényszerűleg kért, amelyre kelső részlete most lett volna esedékes, azonban nem volt pénze arra sem, hogy a részleteket fizesse. Egykori vagyonából egy másfélmillió lejt érv háza maradt maradt vissza, amelyet egymillió 300 ezer lejért tudott volna értékesíteni és ennek segítségével tartozásainak nagyrésztét ki is fizethette volna. Az öngyilkosnak azonban két leánya volt, akiknek hozományával volt száma a ház. A kényszerűségek részletek nemfizetése miatt a hitelezők utób végrehajtást vezettek a ház ellen, amely rövidesen árverésre került volna. Rabinovitz gondjai elől a halálba menekült.

Irodalmi törvényszék Giszkalay Akibája fölött. Folyó hó 23-án igen nívós irodalmi törvényszék rendezett tagjai körében a kolozsvári Akadémia Barissza. Az irodalmi törvényszék tárgya Giszkalay János „Akiba csudálatos élete” című könyv volt. Az irodalmi törvényszék elnökségét Fodor Sándor látta el, aki megnyitó beszédeben rámutatott a törvényszék feladataira. A könyvet Walter László ismertette elvezetés előadásában, majd Adler Hubert tartotta meg lendületes vádbeszédét, amelyben rámutatott a könyv hibáira és a szerző történelmi és társadalomtudományi tévedéseire. A védelmet Frucht Ferenc látta el, aki védőbeszédében alapos analízis tárgyává tette Giszkalay könyvét és az ellene felhozott vádpontokat. Márton Zoltán a védelem, Nusbacher Endre a vád tanujaként tett vallomást, majd Danzig Hillel fűzött általános reflexiót a perbeszédre és tanuvalomásokhoz. Ejjel egy órákor hirdette ki Fodor Sándor az irodalmi törvényszék ítéletét, amely az irodalmi szempontok tekintetében felmentette a vád alá helyezett szerzőt.

Távíratilag váltották le a medgyesi interimárbizottságot. Medgyesről jelentik: A város interimáris bizottságát a belügyminisztérium távíratilag elmozdította helyéről. Az intézkedés oka az, hogy a városi tanács nem volt hajlandó átengedni a hadügyminisztériumnak a kaszárnyaépületet, amelyben a repülőiskola parancsnoksága van elhelyezve. Ez a kaszárnyaépület az egyetlen ingatlan, amely a város tulajdonában maradt. A hadügyminisztérium maga 300 ezer lej lakbérrel tartozik a városnak az épületből kifolyólag. Medgyes városa egy 100-150 hold kiterjedésű területet ajánlkozott a hadügyminisztériumnak a légügyi iskola cékjait szolgáló épület felépítésére és most kénytelen bért fizetni a vásártérért, amely az állatvásár helybonyolódik. Dr. Aslau, a leváltott interimáris bizottság elnöke Bukarestbe utazott, hogy tiltakozzék a belügyminisztériumnál az intézkedés ellen, amely Medgyes lakosságának körében nagy feltűnést keltett.

UJ KELET *Legújabb hírek*

December harmadikára napi-rendre tűzik a jugoszláv memorandum tárgyalását?

(Első oldali cikkünk folytatása.)

demonstrálni akart Olaszország ellen. A rendőrség a tüntetőket csak nehéz erőfeszítéssel tudta visszacsorítani az olasz konzulátus épülete elől. A tüntetők ezután az egyik kávéházba törtek be és szétrombolták annak berendezéseit. Ezután a tüntetők a Novosty című lap szerkesztőségére elé vonultak, ahol szintén tüntetést rendeztek.

A fenti tüntetés is annak a bizonyítéka, hogy Jugoszláviában a hangulat nemcsak Magyarország ellen éleződött ki, hanem Olaszország ellen is, amit az is bizonyít, hogy mint fentebb említettük, — Lavainak a legnagyobb erőfeszítésébe került, hogy a jugoszláv memorandumban ne essék szó Olaszország barátságátalan magatartásáról a marseillei merénnyel kapcsolatban.

Ujabb zágrábi jelentés szerint az olasz konzulátus ellen megkísérelt tüntetés — zsidóellenes tüntetéssé fajult el. A tüntető menett egy kávéház előtt vonult el, melyben egy zsidó vendég állítólag letépte a horogkeresztet egy német újságíró kabátjáról. A tömeg erre az állítólagos inzultusra tört be a kávéházba, ahol tüntetett a zsidók ellen és éltette Németországot.

Jeffics zürichi útja

Genfi jelentés szerint, Jeffics jugoszláv külügyminiszter a tegnapi nap folyamán Zürichbe utazott, hogy a Zürichen keresztül Londonba utazó Pál régenshercegnek részletesen beszámoljon a jugoszláv memorandum benyújtásával kialakult népszövetségi hangulatról. Jeffics egészen a svájci határig kísérte Pál régensherceget, akivel a várható fejleményekre vonatkozólag részletesen megtanácskozta a jugoszláv kormány, illetőleg a jugoszláv népszövetségi delegáció jövőben követendő magatartását. A megbeszélések után Jeffics külügyminiszter visszatért Genfbe.

Pál régens herceg egyébként Marina hercegnő lakodalmára utazott Londonba, ahova a mai napon érkezett távirati jelentés szerint, megérkezett.

A német sajtó magatartása

Genfi diplomáciai körökben rendkívüli figyelmet szentelnek a német sajtó magatartásával kapcsolatban. A német sajtó általában tartózkodó álláspontot helyezkedik a jugoszláv jegyzék ügyében. Legfeljebb annak megállapítására szorítkoznak a német sajtó-organumok, hogy helyesebb lett volna és a megbékélés ügyét sokkal inkább szolgálta volna, ha a kérdés elintézésére Jugoszlávia kevésbé agresszív utat választ.

Rendkívül érdekes a bécsi lapok reflexiója a jugoszláv memorandummal kapcsolatban. A

legtöbb bécsi lap a jugoszláv jegyzék éles hangját arra vezeti vissza, hogy a jugoszláviai belpolitikai helyzet rendkívül feszült és a kormánynak érdekében állt, hogy a belső elégtelenséget a nemzeti szenvedélyek felkorbácsolásával vesse le.

Nagyon érdekes az osztrák lapoknak az a megjegyzése, hogy Olaszországnak kétségtelenül igaza van abban, hogy a Népszövetségtől követeli az összes, a háborút megelőző és az azóta eltelt időben elkövetett politikai gyilkosságok háttérének kivizsgálását. A lapoknak ez az enyhén és óvatossan megkomponált Jugoszlávellenes álláspontja arra vall, hogy Mussolini és Schuschnigg legutóbbi római találkozásán szó esett a jugoszláv memorandumról és az osztrák kormány magáévá tette ebben a kérdésben az olasz álláspontot. Nem lehetetlen, hogy az osztrák kormánynak ez az olasz és közvetlenül magyar-barát megnyilatkozása tette indokolttá Gömbös magyar miniszterelnöknek váratlan Ausztriába való utazását. Az osztrák lapok állásfoglalása a genfi jugoszláv delegáció körében élénk megütközést váltott ki. Genf, november 24. (Rador). Hogy ne za-

varják meg a római tárgyalásokat, a hármas bizottság és a német, illetve francia szakértők között, a Népszövetség rendkívüli ülészakát, amely a Saar-kérdéssel lesz hivatva foglalkozni, december 3-ra halasztották. Genfi nemzetközi körök felvetik a kérdést, vajon Magyarország nem fogja arra felhasználni ezt a halasztást, hogy kérje a jugoszláv panasz sürgős letárgyalását. Ebben az esetben a december 3-án összeülő tanács ezt az ügyet is napirendjére kellene tűzze.

Olaszország a magyar álláspont kategórikus védelmében

Róma, november 24. (Rador) A Stefani ügynökség jelentése szerint olasz felelős körök a legnagyobb figyelemmel kísérik, milyen fejleményei lehetnek Jugoszlávia és a kizsárolt Népszövetség előtt folyamatba tett vádoló akciójánál. Ezek a körök elismerik, hogy Magyarország joggal kérheti a vádoknak azonnali megvizsgálását a népszövetségi tanács által. Magyarország álláspontját az azonnali vizsgálót illetőleg az olasz népszövetségi delegáció is támogatni fogja.

Olasz felelős körök azt hiszik, hogy egy nemzet nem maradhat ilyen súlyos vádak terhe alatt, mint a jugoszláv kormány emlékiratában Magyarország ellen formulázottak. Ezek a körök a helyzet kényes voltát elismerik, de nem hiszik, hogy azért komolyabb komplikációkra adhat alkalmat.

Hitler meneszteni akarja Blomberg hadügyminisztert és Fritsch vezérkarí főnököt, mert a hadsereg a Genfbe való visszatérést sürgeti. Schacht dr. áll a hadsereg mozgalma mögött?

Párizs, november 24. (Rador). Kapcsolatban azokkal a hírekkel, melyek szerint a német hadsereg vezetősége és a hitlerista rezsim vezetői között nézeteltérés támadt volna, a Le Journal berlini értesülése alapján rámutat arra, hogy von Blomberg tábornok hadügyminiszter elmozdítását tervezik és helyébe von Reichenaut neveznék ki. Von Fritsch nagyvezérkarí főnököt is meneszteni akarják és utódja von Runstaedt jelenlegi berlini katonai kormányzó lenne. Berlinben azt állítják, hogy a vezérkar

nem helyesli a birodalom fegyverkezésének módját és a hadsereg azon a véleményen van, hogy csak ő jogosított a német katonai apparátus újjászervezését irányítani.

A hadsereg arra akarja rábírní a kormányt, hogy kísérelje meg egyezmény megkötését az összes államok között a fegyverkezések korlátozására vonatkozólag és Németország térjen vissza Genfbe. A vezérkar ilyen irányú megmozdulását erős csoport támogatná, amelynek élén állítólag dr. Schacht áll.

Ismét kiéleződött a viszony a szovjet-tisztviselők és a japán hadsereg között

Moszkva, november 24. (Rador). A Tass távirati iroda jelentése szerint új japán-orosz incidensek történtek a keletkínai vasútvonal mentén a vasuti tisztviselők és japán katonák között. A japánok táviróvonalakat fektettek le a Charbin melletti vonal egy részén, amikor Medveji állomáson a katonai őrs épülete kigyulladt. Azonnal segítségnyújtást kért a helyszínre, amely a tüzet eloltotta. A kasszárnyát azonban két nap mulva újabb tűz pusztította el. Egy vasuti tisztviselőt letar-

tóztattak, min a gyújtogatás tettesét. Másnap az őrségnek egy másik állomásán ütött ki a tűz. A japán katonák szerint a vasuti tisztviselőknek részük van ezekben a gyújtogatásokban. Ezek a megismétlődő tüzek, amelyek okát nem is tudják megállapítani, azt a meggyőződést keltik, hogy nem véletlenek következményei. Emiatt a charbinvidéki japán katonai hatóságok és az orosz vasuti tisztviselők között a hangulat igen feszült.

December elsején revízió-ellenes népgyűlések lesznek országszerte

Dr. Vaida Sándor lesz a nagyváradi miting főszónoka

Bucuresti-Bukarest, november 24. (Az Uj Kelet tud.) Az antirevizionista liga elhatározta, hogy december elsején Erdélynek Romániához való csatolása emlékére országszerte népgyűlések fog rendezni, amelyeknek a célja a revizionista mozgalom elleni éles tiltakozás lesz. A revizionista liga hivatalos kommunikét adott ki

erről a határozatról, amelyben hangsúlyozza, hogy a népgyűlések célja válaszolni a magyar revizionista mozgalomra. A liga interveniált a közoktatásügyi minisztériumnál, hogy december elsején az iskolákban is ünnepélyeket rendezzenek és világszerte fel a tanulókat a nap nemzeti és politikai jelentőségéről.

A legnagyobb szabású antirevizionista miting Nagyváradon lesz. Ezen részt fog venni dr. Vaida Sándor is, aki nagyszabású beszédben készülni állást foglalni a revízió ellen. Vaida előadást is fog tartani Váradon.

10-20-30 százalékkal emelte fel a pénzügyminiszterium a kontingentiális cikkek vámilletékeit

Bucuresti-Bukarest, november 24. (Az Uj Kelet tud.) A kormány gazdasági bizottságának mára összehívott újabb ülését a közbejött akadályok miatt bizonytalan időre elhalasztották.

Manolescu-Strunga kereskedelem és iparügyi miniszter, Slăvescu pénzügyminiszter és Sassu földművelésügyi miniszter azonban értekezletet tartottak az export fejlesztés kérdésében és elvi határozatot hoztak az export fejlesztésének ügyében teendő azonnali intézkedésekről.

Slăvescu ezután a pénzügyminisztériumban vett részt egy értekezleten, melyen a kontingentiális cikkek kivett vámilletékek kérdését tárgyalták meg. A pénzügyminisztérium elhatározta, hogy a nyersanyag árak behozatali vámilletékét 10 százalékkal, a félig gyártott árak vámját 20 százalékkal, míg a többi kontingentiális árak vámilletékét 30 százalékkal felemeli.

Kereseti kategóriák szerint fognak adót fizetni a monopol tőzsdéarukok

Bucuresti-Bukarest, nov. 24. A pénzügyminiszter, hogy véget vessen a monopólcikkek elárúsításával foglalkozó tőzsdék különböző panaszainak, elrendelte, hogy a vonatkozó törvényes intézkedések meghozataláig a tőzsdések különböző kategóriákba osztassanak be és ezek alapján adózzanak. Az első kategória 3000 lej bruttó forgalomnál, a második osztály 1000 lej forgalomnál vonatkozik és utóbbi kategóriába tartozna a dohányárakat árusító könyv- és papírkereskedések is. Az adót az eddigi kulcs szerint fogják kivetni.

4:1 arányban győzött Bukarestben az Unirea Tricolor a CFR-rel szemben

Bucuresti, november 24. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délután játszották le Bukarestben az Unirea Tricolor-CFR nemzeti bajnoki mérkőzést. A játékot az Unirea Tricolor nyerte meg 4:1 (2:1) arányban. Az Unirea góljait Schilleru és Seifert lőtték, a CFR gólját Attila. Játékosok az Unirea csapatában Sonny Niculescu is, aki felépült sérüléséből. A ceccset 2000 néző előtt Xiando jól vezette.

Táncol a Haggibbor. A Haggibbor sportegylet folyó hó 25-én, vasárnap délután 5 órai kezdettel teadélutánt rendez a Cristal Palac helyiségeiben, melyre ezúton hívja meg a táncoló ifjúságot. Salgó-jazz.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 19. Telefon: 9-77.

Cenzurat

Általános vélemény, hogy butoraink vezetnek izlésben, minőségben

Egyszer az életben vásárol butort, tehát jól gondolja meg, hol szerzi be szükségletét. Sokezer vevőnk igazolja, hogy cégünkbe nem csatlakozhatik.

Székely és Réti Butorgyár Rt.

Brasov Tg.-Mures Bucuresti

Taxa post. plătite in No. 224713

10. Telefon: Havonta 1100, évi 13200, a földre: Havonta 1200, évi 14400, a detések díja KELET az ország egyet-egyikében utra rás megjelöl

1914-1934

A jugoszláv kérdést hozt. A háborus nagyobb tömege 1934-ben t. husz évvel a. 1934-ben a prezerálta B világláboru k. If (4-ben a Népszövetség amelynek kim nem látható. Marseille é. lönbségek va ha valamely tudatában ny nak vagy pe egy jegyzék, nek módjukba. A két évsz átnyújtás kö nyos tekintet hoz, hogy is delmét vetít zontjára.

Alig néhány az emberiség tént megköté Most derül akik csak a kötését, de n ebben az évf

Sok hűhó

Hi ne eml ményre, ame ben játszódott Insull ameriki tatták le a t. amikor Egyip igit megnacnás bosszúja. Insull hiát önkénye elle akartak ma szemben, an károknak, nem ismer E. Insull egy át és hazavi je és módja állásának ki ták.

Insull a hogy hamis nek és betét. A vádak hihette voln ember súly hátralevő n tön gangsz. Ugy látsz Amerikában akiknek a s lágosabb a

Insull a tette az elle rendelte — ben — azo Mint a je feltűnést ke Hozzáteh Ami nem Amerikát bankár és könnyen ke ságszolgált velük szem tes volna, r szemben sz

Insull dr állítása és volt sem kerülni. Ugy látsz nem akart — s így E állania. A szính mentették nyerte rég Mert va főleg van gukat is mentették.